

AGORA

ISSN 0106-2913

1984-6-8

AGORA 1984, 6-8

6. årgang.

redaktion:

Hans Gregersen
Søren Hindsholm
Hanne Lavér Hansen
Mette Pedersen
Anders Skouvig
Søren Sørensen
Giuseppe Torresin

Indhold:

Tak til Mette og Anders v. redaktionen

Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning:

Referater fra IB 1984 6-9

IR 1984 4-6

SN 1984 8-12

Brev fra rektor angående forskning og undervisning

Brev fra Undervisningsministeriet om B. Dalsgaard Larsens forespørgsel om eksamensordningen ved instituttet.

Undervisning og andre aktiviteter ved instituttet F 85

Fællesugen 1984

Kan vi studere sjovere og bedre på instituttet? - Margaret Skelmose
Hvordan vi studere - Søren Hindsholm m.fl.

Debat

Vi har modtaget fra Frit Forum

Brev fra Kirsten Holm Nielsen

Om det Svenske Institut i Athen m.v.

Bemærkning/Opfordring til eftertanke - Dorte Wille

Utile dulci et abstracto concretum - G. Torresin.

Under rubrikken "Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning" bringes dokumenter fra instituttets kollegiale organer og øvrige informationer om instituttets aktiviteter og undervisning. Disse meddelelser er underskrevet med nævnt ledsaget af funktion i de pågældende organer.

Alle øvrige indlæg dækker udelukkende underskriverens/underskrivernes personlige mening.

TAK TIL METTE OG ANDERS

Med dette nummer af Agora udtræder Mette Pedersen og Anders Skouvig fra redaktionen.

Vi siger tak for deres indsats og som sædvanligt udtrykker vi ønsket om at de vil fortsætte med bidrag til avisen - både fra det nære, som Anders (men vi frabeder os lister af skyldnere til Utile Dulci!) og fra det fjerne, som Mette, der går i gang med sit hovedfag efter at være blevet færdig med latin. Kan vi ikke få en "Mathildae Petri filiae iter in terras litterarum"?

Endnu en gang TAK.

Redaktionen

Referat af møde i Institutbestyrelsen mandag den 10. sept. kl. 10.00
i instituttets fagudvalgslokale.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Susanne Bejer, Inger Echammari
(til 11.15), Erik P. Hjortshøj (til 11.15), Anders Skouvig,
Ole Thomsen.

- 0 -

I Sager til behandling:

- 1) Drøftelse af problemer i forb. m. udkastet til den nye humanist-
bekendtgørelse. I første række konstateredes det, at der kan
blive vanskeligheder med bifagsordningerne.
Der vil blive afholdt orienteringsmøde om udkastet onsdag den
26. sept. kl. 9.15-12 i lok. 340 på Trøjborg. Sagen vil kunne
drøftes forinden i IR.
- 2) Eventuelle udtalelser om kulturaftalerne ml. DK og Polen, DK og
USSR og ml. DK og Grækenland.
IB havde ingen bemærkninger.
- 3) Brev fra Forskerrekrutteringsudvalget om reallokeringsplanen for
1985. IB vedtog at lade OSD besvare henvendelsen på grundlag af
de i forbindelse med undervisningsassistentfordelingsnøglen frem-
førte argumenter.
- 4) Instituttet har modtaget kr. 1.500- til medhjælpskontoen i anled-
ning af den extra belastning i forb. m. JÅU.
- 5) IB vedtog at bringe Arrighetti og di Benedetto fra Italien og
Schenkeveld fra Holland i forslag som gæsteforelæsere.
- 6) Drøftelse af den planlagte fællesuge i nov.
Der var enighed om at den normale undervisning i den pågældende
uge både for studenter og lærere erstattes af deltagelse i fæl-
lesugen. M.h.t. undervisningsassistenternes timer kunne samme
ordning bruges for PT's og FJ's vedkommende. Bestyreren ville
tale med UJ, hvis timer (i latin for historikere, arkæologer
m.v.) ville være at afholde normalt, medmindre samtlige deltagere
ville foretrække deltagelse i fællesugen i stedet.
- 7) Drøftelse af anvendelse af nicherne på 3. og 4. etage.
Bestyreren foreslog, at man på 3. etage brugte rummet dels til
aflastning af biblioteket ved at flytte tidsskrifterne derind,
dels til disponibel arbejdsplads, og at man på 4. etage søgte
at få opstillet en ekstra view-point terminal i det iøvrigt som
arbejdsvarelse indrettede rum.
- 8) Mødeplan for E 84:
IB-møder: 24 sept., 8. og 22. okt., 5. og 19. nov., 3. dec.
Næste IR-møde: 24. sept.

II Meddelelser:

- 1) Fordeling af extra annua 1984.
O&M og Indisk har modtaget beløb på 12.500 og 2.600 kr.
- 2) Tilladelse fra Rektor til aflysning af undervisning efter kl. 14
i forb. m. årsfesten den 11. sept.
- 3) Skrivelse om indbindingsprojektet og Arbejdsmarkedsnavnets for-
længede støtte til projektet.
- 4) Ansøgning om rejsegodtgørelse for SG.
- 5) Redegørelse vedr. fordelingen af småfagsforpligtelser ved de
humanistiske fakulteter.
- 6) Cirkulæreskrivelse vedr. anskaffelse af edb-udstyr over ramme-
bevilling. Instituttet kan ikke for tiden udnytte mulighederne
i den ramme.
- 7) Ansættelser af UASSerne Ulla Jelsingård, Finn Jorsal og Peter
Terkelsen.
- 8) Exemplar af "Regler vedr. prisopgaver ved AU".
- 9) Extrabevilling på 1 time til rusintroduktion.
- 10) Henvendelse fra DANDOK (Statens udvalg for videnskabelig og
teknisk information og dokumentation) om fordelingen ved at udar-
bejde titler og abstrakter af danske tidsskriftartikler og rap-
porter til et fremmedsprog, hvilket er en betingelse for at
værket kan optages i internationale bibliografiske databaser.
Henvendelsen vil blive kommunikeret på næste IR-møde.
- 11) Referat af møde i Arbejdsgruppen for JÅU.
- 12) Ansættelse af SG.
- 13) Instituttet har modtaget "Archeologia e Storia Antica" V; Napoli
1983.
- 14) Årsberetninger fra Dramaturgi, Historie og Nordisk.
IB drøftede muligheden af, at O&M kunne udarbejde et lignende
skrift, evt. i AGORA-regi.
- 15) IB har besvaret spørgeskema fra publikationsudvalg.
- 16) Meddelelse om negativt resultat af instituttets ansøgning om at
oprykke EL til overassistent.
- 17) Indbydelse til symposium hos Religionshistorisk Selskab den 10.-
12. okt. Indbydelsen kan ses på opslagstavlen.
- 18) Opslag om Fulbright-stipendium.

Mødet sluttede kl. 11.50.

Susanne Bejer
referent

Referat af møde i Institutbestyrelsen mandag den 24. september kl. 9.45 i fagudvalgslokalet.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Susanne Bejer, Inger Echammari, Erik P. Hjortshøj, Anders Skouvig.

Fraværende med afbud: Ole Thomsen.

- 0 -

1. Referat af IB-mødet den 10. sept. godkendtes.
2. OSD orienterede om SHF's program for styrkelse af de humanistiske uddannelser.
3. Frist for opstilling til SN er 12. nov.

Mødet sluttede kl. 10.15

Otto Steen Due

referent

Referat af møde i Institutbestyrelsen mandag den 8. oktober kl. 9.30 i instituttets fagudvalgslokalet.

Til stede: Susanne Bejer, Inger Echammari, Erik P. Hjortshøj, Anders Skouvig, Ole Thomsen.

Fraværende med afbud: Otto Steen Due.

Ole Thomsen ledede mødet i bestyrerens fravar.

- 0 -

- 1) Referat af bestyrelsesmødet den 24. sept. godkendtes.
- 2) Instituttet har modtaget:
 - a) Særnummer af "Nyt fra Odense Universitet" med festforelæsning holdt ved Odense Universitets årsfest 28. sept. 1984.
 - b) Redegørelse ang. langtidsledige. O&M har fået tildelt 1 langtidsledig (skrivelse af 2.10., Poul Birk Andersen). Desuden er Palle Vinther ansat som sekretær for Classica et Mediaevalia. Begge starter den 17. dec.
 - c) Skrivelse dateret 19.9. fra SN om fællesugen med temaet "Fremskridtsidéen i oldtiden" i ugerne 44, 45 eller 46.
 - d) Årsberetning fra Slavisk Institut.
OT foreslog, at et udvalg nedsattes på næste IR-møde til undersøgelse af mulighederne for at udgive årsberetning for O&M.
 - e) Redegørelse for "eksamen i fransk samfunds- og kulturdokumentation" (til orientering).
 - f) Årsberetning for Aarhus Universitet.
 - g) Nyudgivet folder om AU til udlevering til besøgende og andre interesserede.
 - h) Invitation fra Sproglaboratoriet til kursus i TV-betjening.
- 3) OT oplæste bestyrerens svar af 18. sept. til Forskerrekrutteringsudvalget vedr. den nye reallokeringsplan for 1985.
- 4) Undervisningskapacitet for F 85 opgives til SN som værende 35 timer, med forbehold for korrektioner p.gr. af JAU.

Mødet sluttede kl. 10.25.

Anders Skouvig
referent

Referat af møde i Institutbestyrelsen mandag den 12. november kl. 10.00 i instituttets mødelokale.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Susanne Bejer, Inger Echammari, Ole Thomsen.

Fraværende: Erik P. Hjortshøj, Anders Skouvig.

- 0 -

I Referat af IB-møde den 8. okt. godkendtes.

II Sager til behandling:

1) Ved budgetopgørelsen pr. 8.11.84 viste der sig ekstra udgifter på kr. 12.000. Dette fremkommer ved mangelfuld dækning af materialer til JÅU og af udgifter til RECAU i forbindelse med fotosats og konsulentbistand.

Bestyreren vil tage sagen op i fakultetet, da udgifter til RECAU bør afholdes fra fælles pulje og ikke belaste de enkelte institutters annuum.

2) Problem om godskrivning af arbejde indenfor JÅU.

OSD gjorde rede for HF's udregning, som har virkning for instituttets status i UASS-nøglen. Kompensation udregnes ikke efter antal konfrontationstimer, men antal elever, seminarer, telefonid o.a. Man besluttede af hensyn til den interne kompensation at bede de berørte lærere om at aflevere oversigt over timeforbrug. Punktet vil i øvrigt blive behandlet på næste IR-møde.

3) Udkast til humanistbekendtgørelsen.

Sidste frist for udtalelse er 13. dec., hvorfor sagen vil blive behandlet på næste IR-møde.

III Meddelelser:

Instituttet har modtaget:

1) Under 25. okt. oversigt over beskæftigelsesordninger m. kortfattede kommentarer.

2) Under 6. nov. Invitation fra fakultetets informationsudvalg i forbindelse med udgivelse af Det humanistiske Fakultets årbog for 1984, HVAD NU HVIS, om utopier og visioner, fredag den 23. nov. kl. 14 i Rich. Mortensen Stuen.

- 3) Opslag om nordiske forskerstipendier.
- 4) Under 23. okt. oversigt over forvaltningshøjskolens kurser i foråret 85 om informationsbehandling og EDB og emneorienterede lederkurser.
- 5) Registreringsbevis fra Århus Distriktstoldkammer.
IB vedtog at overlade til institutbibliotekaren at tage stilling til det evt. fordelagtige for instituttet i at oprette konti og købe bøger direkte i udlandet.
- 6) Tidsskrift fra Historisk Forening.
- 7) Jacob Isager: Politik og religion i Rom og G.W. Leibniz: Novissima Sinica fra Klassikerforeningen.
- 8) Under 11. okt. skrivelse fra historisk institut vedr. engelsk bifag ved JÅU. Punktet behandles på næste IR-møde.

Mødet sluttede kl. 11.45.

Susanne Bejer
referent

Referat af møde i Institutrådet mandag den 21. maj kl. 10.00 i
bygn. 410, vær. 047.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Susanne Bejer, Bodil Due,
Inger Echammari, P.O. Jastrup, H. Friis Johansen (fra 10.35)
Bent Dalsgaard Larsen (til 12.05), Elin Løysche, Erik
Ostenfeld, Ole Thomsen, Giuseppe Torresin.

Fraværende
med afbud: Birgitte Seigh Jørgensen, Erik P. Hjortshøj, Steen
Rønnow, Anders Skouvig.

Fraværende
uden afbud: Hanne Lavér Hansen, Jette Larsen, Anne Mette Pedersen.

- SCH var indbudt til pkt. 5 og 6, men var forhindret.
- OT ledede mødet.

- 0 -

1. Valg af referent.

EO valgtes.

2. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen godkendtes.

3. Bemærkninger til IB-referat af mødet den 2. april 1984.

OSD redegjorde for detaljer vedr. pkt. 2.

4. Meddelelser fra bestyreren.

- a. Der er indsendt ansøgning om bevilling til indkøb af apparatur til litteratursøgning i anledning af engangsbevilling vedr. decentralt anbragt EDB udstyr.
- b. Der er modtaget piecer fra Forvaltningshøjskolen vedr. kurser i EDB.
- c. Modtaget skrivelse af 2.5. fra administrationen vedr. langtidslidige.
- d. Modtaget skrivelse af 3.5. fra dekanen vedr. Tunis' interesse i danske akademikere.
- e. Modtaget skrivelse af 10.4. fra svenske klassiske filologer vedr. festskrift til Åke Fridh.
- f. Modtaget skrivelse af 3.5. fra undervisningsministeriets byggedirektorat vedr. byggearbejder på 3/4 etage bygn. 323.
- g. Modtaget skrivelse af 2.5. fra dekanatet vedr. freds- og konfliktforskning ved AU.
- h. Modtaget Prisme-semesterkrift fra tværfag F 84.
- i. Modtaget skrivelse vedr. teknologiaftale af 8. maj 1984 fra teknologiuvalget.

5. Meddelelser fra studienævnene samt

6. Meddelelser fra fakultetsrådet.

BD orienterede om møde vedr. fordelingsnøgle (deltidslærere): Som sprogfag får instituttet tildelt 1,5 kateder-timer pr. student. Institutets studentertalsberegning (incl. bl.a. propædeutisk del = 65) blev ikke akcepteret (if. Direktoratshenstilling). Lærertallet er fortsat 8. Vedr. JÅU: Ingen kompensation i E 84. Externe lektorater skal konverteres til institutintern afholdelse. Udlån af lærere (mod kompensation) til HF, JÅU og Tværfag.

7. Fordeling af undervisningen i efterårssemestret 1984.

BD beklagede, at UASS kun tildeltes 3 vægttimer. GT konstaterede, at der var en (mindre) afvigelse fra SN's udkast.

OSD og HFJ fandt, at der var uheldige pædagogiske aspekter ved fordeling af et propædeutisk forløb på flere lærere.

BDL erklærede sig utilfreds med planen, der efter hans opfattelse ikke tilgodeså tidligere tilkendte ønsker. BDL ønskede ført til referat at han konstaterede, at hans henvendelse af 26.1.84 nu var fuldstændigt bortelimeret, og at han ikke var indforstået med den behandling, henvendelsen havde fået ved instituttets instanser, men at han i respekt for institutrådets beføjelser til at fordele arbejdsopgaver i den øjeblikkelige situation ville gå ind i forhandlingerne om undervisningen og accepterede den ham tildelte undervisning. BDL anmeldte, at hans undervisning hos teologerne i E 84 nu viste sig at andrage 3 timer ugl. BDL foreslog, at han afgav Æneiden til UASS mod at få latinsk prosa fra EO. EO gjorde opmærksom på, at prosaen var tænkt som støtte for et sprogbeskrivelses-projekt berammet til E 84.

(10 min. pause)

OSD tilbød at tage latinsk stil I i nov.-dec. Herefter vedtoges planen.

Vedr. kompensation: POJ og GT ønskede ikke kompensation, men fastholdt, at JÅU-undervisning må kompenseres.

8. Høring om JÅU's eksamensbestemmelser.

GT konstaterede, at der nu var to forskellige eksamensbestemmelser for intern og extern eksamen i OK.

BD roste forslaget.

HFJ mente, at § 47,3 skulle rettes fra 'opgaven' til 'besvarelsen'.

9. JÅU i 1984-85.

Bestyreren konkluderede, at punktet var berørt tidligere på mødet.

10. Evt.

Intet.

E. Ostenfeld
referent

Referat af møde i IR mandag den 24.9.1984 kl. 10.15 i 322/226.

Til stede: Susanne Bejer, Bodil Due, Otto Steen Due (bestyrer), Inger Echammari, Erik P. Hjortshøj (gik 11.15), P.O. Jastrup, H. Friis Johansen, Birgitte S.A. Jørgensen, Bent Dalsgaard Larsen, Jette Larsen, Elin Løycher, Mette Pedersen, Giuseppe Torresin.

Fraværende med afbud: Hanne Laver Hansen, Erik Ostenfeld, Steen Rønnow, Anders Skouvig, Ole Thomsen.

- 0 -

1. Valg af referent.

HFJ valgtes.

2. Godkendelse af dagsorden.

Godkendt; se dog pkt. 3b.

3. a) Godkendelse af referat af IR-mødet 21.5.84.

Godkendt.

3. b) Bemærkninger til referat af IB-møder 16.4. og 10.9.84.

Til ref. af mødet 10.9.84:
BDL tog forbehold m.h.t. pkt. I.6, som han ikke mente var baseret på nogen IR-beslutning. Det vedtoges at drøfte fællesugen som pkt. 6a.
OSD orienterede yderligere om pkt. II.5: Indisk bevares på AU; klassisk arkæologis stilling på KU synes usikker.
Pkt. II.14 udløste en del diskussion. En evt. årsberetning herfra må udarbejdes på Instituttets ansvar.
GT efterlyste mere kontakt med søsterinstitutterne på KU og OU.

4. Meddelelser fra bestyreren.

Ingen.

5. Meddelelser fra studienavnene.

a) Indisk: Ingen.

b) Klassiske fag: Der er kommet 8 nye studerende.

6. Meddelelser fra Fakultetsrådet.

Ministeren har ønsket forslag fra forskningsråd etc. til "styrkelse af humanistisk forskning"; de humanistiske dekaner er på eget initiativ blevet inddraget i planerne, hvis art og indhold stadig er noget uklare. Der påtænkes åbenbart forskningscentre tilknyttet universiteterne, med 5-årige programmer. Eksempler på forskningsprogrammer (alle tværvidenskabelige) blev givet. Om finansiering og bemanding af centrene foreligger intet.

6. a) Drøftelse af fællesugen i nov. 84.

BDL beklagede manglen på regulær skriftlig information til de ansatte lærere vedr. fællesugens gennemførelse; han bestred bestyrelsens kompetence til at beslutte, at den normale undervisning i den pågældende uge både for studenter og lærere erstattes af deltagelse i fællesugen. GT bemærkede, at der ikke forelå krav til lærerne om deltagelse, og bestred at der ikke havde foreligget tilstrækkelig information.

På baggrund af en vis uklarhed om spørgsmålets behandling på IR-mødet d. 21.5. vedtog IR, at fællesuge-planer fremtidigt explicit skal behandles på det nærmest foregående IR-møde med undervisningsplanlægning på dagsordenen.

Endvidere vedtog IR at aflyse instituttets faste læreres normale undervisning i den uge, hvor den planlagte fællesuge placeres.

7. Drøftelse af udkast til ny humanistbekendtgørelse.

HFJ og GT mente der burde protesteres skarpt, navnlig mod den samlede studietidsforkortelse fra 6 til 5 år, mod fjernelsen af toårige bifagsforløb, og mod degradationen af begrebet videnskabelighed til faktisk kun at have gyldighed indenfor et konferensstudium; IR tilsluttede sig dette. Der var endvidere enighed om, at navnlig den præcise mening med udkastets §10 måtte klargøres hurtigst muligt.

Det vedtoges at foreslå SN nedsættelse af et fællesudvalg med 2 medlemmer fra hvert organ, til udarbejdelse af svar på UM's høringskrivelse af 3.9. (Udvalget blev sammensat af OT og HLH - for hvem SR indtrådte i udvalgets arbejdsrunde - fra IR og SCH og HFJ fra SN. Det af udvalget affattede svar afsendtes fra instituttet d. 10.10.).

8. Eventuelt.

Intet.

Mødet sluttede kl. 12.25.

H. Friis Johansen
referent

Referat af møde i IR mandag den 10.12.1984 kl. 10.00 i 410/047.

Til stede: Susanne Bejer, Bodil Due, Otto Steen Due (bestyrer), Inger Echammari, Erik P. Hjortshøj, P.O. Jastrup, H. Friis Johansen, Birgitte S. Jørgensen, Bent Dalsgaard Larsen, Elin Løyche, Steen Rønnow, Anders Skouvig, Ole Thomsen, Giuseppe Torresin.

Fraværende
med afbud: Erik Ostenfeld.

Fraværende
uden afbud: Hanne Laver Hansen, Jette Larsen, Mette Pedersen.

- 0 -

1. Valg af referent.

OT valgtes; til pkt. 10 og pkt. 11 OSD.

2. Godkendelse af dagsorden.

Dagsorden godkendt.

3. Godkendelse af referat af IR-møde den 24.9.84.

BDL ønskede i pkt. 6a "at aflyse undervisning" erstattet af "at beslutte, at "den normale undervisning i den pågældende uge både for studenter og lærere erstattes af deltagelse i fællesugen"."

Således ændret godkendtes referatet.

4. Bemærkninger til referat af IB-møderne den 24.9. og 8.10.84.

I ref. af IB-møde 8.10.84 pkt. 4 burde der efter "F 85" have stået "og for E 85".

5. Meddelelser fra bestyreren.

- a. Under 29.11.84 modtaget invitation til deltagelse i Gruppen for visuelle medier, møde 12.12.

GT spurgte, om denne behandling af sagen - meddelelse to dage før mødets afholdelse - var anstændig.

- b. Instituttets tidsskrifter er flyttet til det nye lokale 321 på 3. etage.

- c. Under 16.11.84 modtaget brev fra EPH vedr. bedre lokaleforhold for Indisk Afdelings bibliotek.

- d. Klassisk arkæologi ved KU. Bestyreren orienterede om sagen; blandt de kommende initiativer vil være en henvendelse til dekanen her.

- e. Modtaget kopi af svar fra DVU vedr. fagenes eksamensordninger; DVU tilslutter sig ganske universitetets bemærkninger om disse.

Bestyreren bemærkede, at dette indebar, at BDL for fremtiden vil deltage i eksaminerne på lige fod med sine kolleger. BDL gjorde opmærksom på, at han på intet tidspunkt havde været fritaget for at eksaminere.

6. Meddelelser fra studienævnene.

- a. Indisk.

Intet.

- b. De klassisk filologiske fag.

GT orienterede:

- SN har vedtaget at afholde fællesuge i E 85.

- SN har konstateret stor forskel mellem fakultetets og vore egne studenterfortegnelser, ikke kun i tal, men også i navne.

Det henstilledes til fakultetsrepræsentanten at søge denne sag opklaret.

7. Meddelelser fra fakultetsrådet.

OSD orienterede om

- stipendietildelingen, såvel proceduren som den aktuelle til-
deling,

- planerne om oprustning af humaniora via Forskningsrådet.

8. Drøftelse af, hvorledes der i arbejdsfordelingen skal tages hensyn til JÅU, og af kompensationsproblematikken generelt derunder evt. nedsættelse af et udvalg desangående.

Et spørgsmål blev fremhævet: Skal alle JÅU-forløb takseres ens eller ikke?

Der nedsattes et udvalg med følg. medl.: BD, HFJ, OT, suppl. OSD, samt to studenter, og følg.kommissorium: At undersøge kompensationsproblematikken overhovedet (dvs. vedr. alle tjenstlige forpligtelser) og spec. vedr. JÅU at skitsere behovet for undervisning de næste to år samt opstille forslag om kompensation for der

9. Besvarelse af anmodning (7/10) fra fællesudvalget mellem FR og F

Udkast til svar fra SN for de klassisk filologiske fag oplæstes. IR vil henholde sig til de to studienævns svar.

10. Fordeling af undervisning i F 85 og E 85.

Undervisningen fordeltes i overensstemmelse med den forelagte plan. GT betoned, at timetallene for semestrene måtte stå fast, da de på forhånd var reduceret til et minimum under hensyn til diverse kompensationer.

BD bemærkede for god ordens skyld, at hun for F 85 kom til at skylde en vægttime. Iøvrigt konstateredes, at for de to semestre isoleret betragtet havde OSD 1 vægttime til gode, HFJ og GT ligeså, medens POJ skylder 2 og EO 2,5. Disse forhold vil det under pkt. 8 nedsatte udvalg inddrage i overvejelserne. GT fremhævede, at i fravær af OT, der havde forestået fordelingen af opgaverne, og af mange af de interesserede var det umuligt at konkludere diskussionen af dette punkt.

11. Evt.

Intet.

Referat af møde i SN mandag den 13. august kl. 10 prc. i mødelokalet.

Til stede: Søren Chr. Hindsholm (formand), Holger Friis Johansen, Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin (ankom 10.30), Birgitte S. Jørgensen, Jette Schmidt (ankom kl. 11, Margaret Skelmose.

Fraværende: Hanne Roer.

- 0 -

1. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen godkendtes.

2. Godkendelse af referat af mødet den 12. juni.

Referatet godkendtes.

3. Meddelelser fra formanden.

- a. Institutavis fra Historie.
- b. Svar på forespørgsel angående JÅU-studerendes vanskeligheder med at få bøger skaffet fra Folkebibliotekerne.
- c. Supplerende retningslinier fra DVU om enkeltkursusstuderende.
- d. Referater fra JÅU arbejdsgruppe den 4.5. og den 23.5.1984. Vores beskrivelse af studieforløbet er modtaget uden bemærkninger. Yderligere anbefales det, at vi løbende kan optage nye studerende.
- e. Meddelelse fra Mogens Schmidt: Vores eksamensbestemmelser for oldtidskundskab er godkendt i FSN's forretningsudvalg, - forudsat at vi ved eksterne prøver klart gør opmærksom på, at vi bruger 13-skalaen.
- f. Brev fra Bent Dalsgaard Larsen.
- g. Læseplan fra det teologiske fakultet.
- h. Meddelelse fra HF om bevilling til rus-tutorer (4 timer). Der gøres opmærksom på, at bevillingen udelukkende må bruges til aflønning.
- i. SN fra KU har ingen indvendinger til JÅU-ordningen.
- j. Kopi af ansøgningsskema til "Tillægsuddannelse ved Danmarks Journalist Højskole."

- k. Besked om optagelse af 9 nye studerende ved instituttet.
- l. Meddelelse fra FSN om valg af censor-formand.
- m. Besøgsrunderapport fra DVU om Hum. og Nat.Vidensk.
- n. Referater fra HFRåds forretningsudvalg d. 7.5., d. 14.5. og d. 18.6.84.

4. Besættelse af UASS-stillinger.

SN har modtaget en vejledende udtalelse fra den nedsatte bedømmelses-komite.

På grundlag af denne udtalelse blev det besluttet at ansætte Ulla Jelsgaard til Forløb 1, latin for historikere og arkæologer, Peter Terkelsen til Forløb 2, Vergils Æneide samt Finn Jorsal til Forløb 3, græske tekster på græsk eller i oversættelse.

5. Modtagelse af nye studenter.

Modtagelse og introduktion til de nye studerende er som fastlagt d. 3. september kl. 10, hvor studienævnsformanden SCH og studievejlederen BSJ vil stå for velkomst og vejledning.

En tutorgruppe blev nedsat bestående af Margaret Skelmose, GT og BSJ.

6. Møde om fællesugen den 6. sept.

Man diskuterede fællesugens omfang og intensitet pr. dag samt de allerede fremsatte emner. SN foreslår, at man koncentrerer sig om følgende temaer: Fremskridtstanken i antikken, kvindesyn/kvindetyper i den antikke litteratur samt en kombination af tekstanalyse og oversættelsesproblematik.

7. Mødeplan for efterår 1984.

10.9., 8.10., 29.10., 19.11., 10.12.

8. Evt.

HFJ gav meddelelse om, at han måtte udskyde semesterstarten en uge pga. en kongres i Dublin.

Birgitte Seigh Jørgensen
referent

Referat af SN-møde den 10. september 1984.

Til stede: Søren Chr. Hindsholm (formand), Holger Friis Johansen, Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin, Birgitte S. Sjørgensen, Jette Schmidt, Margaret Skelmosø, Hanne Roer. Margaret Skelmosø og Jette Schmidt forlod mødet kl. 10 efter diskussionen af pkt. 4.

- 0 -

0. Der tilføjes til dagsordenen:

- Punkt 0: Godkendelse af dagsorden.
- Punkt 2 bis: Meddelelser fra FSN.
- Punkt 5 bis: Ansøgninger om pensumreduktion.
- Punkt 4 diskuteres før punkt 2.

Dagsordenen således ændret godkendes.

1. Godkendelse af referat af mødet den 13.8.

Referatet godkendtes.

4. Fællesugen.

SN diskuterede på grundlag af det velbesøgte fællesmøde den 6. sept., hvor alle spørgsmål var blevet debatteret (formen, varighed, antal foredrag og diskussioner), og hvor emnet: Idé om fremskridt i oldtiden var blevet foretrukket, dog med kun 1 stemmes flertal i forhold til emnet: Antikt drama. SN besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af Hanne Roer, Søren Hindsholm, Margaret Skelmosø, Jette Schmidt, Simon Laursen, Finn Høghøj, G. Torresin, E. Ostenfeld, Søren Sørensen, Anders Skouvig, Hanne Laver. Gruppen kan kooptere andre lærere og studenter. SN-medlemmerne i arbejdsgruppen refererer til SN, som tager alle beslutningerne. Arbejdsgruppen skal forberede en plan for fællesugen med et hovedtema og et metodologisk/faghistorisk indslag. Hovedtemaet er "Idé om fremskridt i oldtiden", og hvis dette viste sig umuligt at realisere, "Antikt drama". Der sørges for fotokopierede tekster til deltagernes forberedelse og diskussionerne indledes med studenters og læreres korte (relativt korte) oplæg. Mellem det introducerende oplæg og fællesdiskussionen, debatteres emnet i flere grupper, og i almindelighed lægges særlig vægt på, at så mange som muligt deltager aktivt i diskussionerne. Fællesugen varer fra mandag til fredag i en uge midt i november, men antal foredrag og diskussioner skal være mindre end i fællesugen 1983.

2. Udover de skriftlige gav formanden følgende meddelelser:

- a. Som videre svar til Moderate Studenters brev, havde SN henvist til problemerne vedr. HF kurser og gymnasiet.

(pkt. 2 forts.)

- b. Til et spørgeskema angående Teknisk Gymnasiums elevers adgang til Universitetet, foreslog han, at SN svarede, at ikke kun moderne, men også ældre historie og musiske fag skulle indgå i studiet. SN var enig deri.
- c. Formanden læste det udkast til svar til B. Dalsgaard Larsen: brev til ham angående undervisningsplanen E 84 (se Referat SN-84-8.1 pkt. 3 f.) han havde forberedt. Der var ingen bemærkninger.

2 bis. Meddelelser fra FSN.

SN havde fået udkast til bekendtgørelsen om humanistiske uddannelser til udtalelse og brev derom fra FSN. SN vil diskutere det på næste møde.

3. Semesterstart.

For de fleste kursers vedkommende var der intet at bemærke. Før semesterstart havde formandskabet sagt til P.O. Jastrup, at der ikke var indvendinger mod den foreslåede udsættelse af Aristophanes-forløbet til F 85. I nogle introducerende kurser er antallet af deltagere mindre end sædvanligt (bl.a. i GSK); dette skyldes især de nye studenters forskellige og udsædvanlige forudsætninger.

5. Semesterstart på JAU.

GT refererede om august-seminaret.

5 bis. Dispensation (Lukket møde).

Der blev givet to pensumreduktioner i tilvalg Religion på grundlag af pensumopgivelser i Religion bifag.

6. Evt.

Intet.

G. Torresin
referent

Referat af SN-møde mandag den 8. oktober kl. 9.30 i mødelokalet.

Til stede: Søren Chr. Hindsholm (formand), Holger Friis Johansen, Birgitte S. Jørgensen, Erik Ostenfeld, Jette Schmidt, Margaret Skelmose, Giuseppe Torresin.

Fraværende uden afbud: Hanne Roer.

Jette Schmidt og Margaret Skelmose forlod mødet kl. 10.

- 0 -

1. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen godkendtes med den ændring, at pkt. 5 behandlede før pkt. 3.

2. Godkendelse af referat.

Referat af mødet den 10. sept. godkendtes.

5. Fællesuge.

Fællesugen skal bestå af 8 møder. Møderne skal være kortere end i 1983, og især eftermiddagen må afslutte tidligere. Man valgte uge 46.

3. Meddelelser fra formanden.

Der var ingen meddelelser udover de i indkaldelsen angivne.

4. Meddelelser fra FSN.

Intet.

6. Censorerne valg.

SN administrerede valghandlingen. SN havde modtaget tre breve ud af fire mulige. Ved åbning af disse breve konstaterede SN, at der var afgivet 3 stemmer til Finn Hobel, 1 til Skot-Hansen og 1 til Johs. Sparre. Finn Hobel er således valgt til formand for censorerne i de klassisk filologiske fag ved Aarhus Universitet. Hvad angår næstformandsposten besluttede SN at informere censorerne om valget og lade formanden og de øvrige censorer foretage det videre fornødne og derefter informere SN.

7. JÅU-seminaret og de studerendes forhold til institutbiblioteket.

GT redegjorde for JÅU-seminaret i september. Det blev vedtaget, at JÅU-studerende i alle henseender er ligestillede med intern-studerende angående benyttelse af instituttets bibliotek.

8. Eksamensordning for JÅU.

GT redegjorde for de ændringer i forhold til den ordinære eksamensordning i oldtidskundskab som var nødvendige for at tillade studerende uden studentereksamen at blive modtaget i studiet af bifaget under JÅU.

Det drejer sig om §§ 43 og 44, der foreskriver læsefærdighed i hovedsprogene engelsk, tysk og fransk og kendskab til latin. Disse paragraffer afskaffes og erstattes med følgende:

§ 50 Der kræves læsefærdighed i engelsk.

§ 51 Alle andre sprog- og historiekundskaber erhverves i løbet af studiet bl.a. ved selvstudium under vejledning.

SN vedtog disse ændringer, idet man anerkendte at de svarede til det, som var blevet meddelt JÅU-studerende ved immatrikuleringen. Man diskuterede også generelt problemerne angående anvendelse af sekundærlitteraturen for JÅU-studerende.

9. UT, fremlæggelse af arbejdsplan for F og E 85.

GT fremlagde planen, som SN tilsluttede sig. Det blev vedtaget at omrokers romersk religion fra E 85 til til F 85 og ikke regne med et romersk historie og samfundsforhold-forløb i F 85, med mindre der var interesse fra lærernes side i at undervise i denne disciplin.

Man besluttede at spørge de implicerede lærere og studenter angående den introducerende undervisnings omfang i F 85.

Turnusplanen opererer med 35 timer i F 85 og 35½ timer i E 85, plus 1 time i latin for historikere og arkæologer i begge semestre. Fra IB havde man fået at vide, at SN foreløbig kunne regne med 35 timer pr. semester. Man vedtog ikke at tage endelig stilling angående kompensation for deltagelsen i JÅU-undervisning i E 84 og de efterfølgende semestre.

10. Diskussion af forslaget til ny humanistbekendtgørelse.

Formanden redegjorde for mødet arrangeret af HF og om de to punkter, som SN var blevet opfordret til at kommentere i sit skriftlige svar:

- 1) en detaljeret analyse af paragrafferne.
- 2) en liste over samarbejdsmulighederne fagene imellem.

SN konstaterede at man endnu ikke havde klarhed over de foreslåede tilvalg og kompetencen i at undervise i gymnasiet. Fagkombinationer i form af samarbejde med forskellige andre sprog- og historiefag var gode og nyttige, men at en fagkombination skulle være kompetencegivende var urealistisk.

HFJ fremhævede, at en integration af de faggrene som allerede eksisterede ved instituttet ville betyde isolation.

SN gav formanden opgaven sammen med institutbestyreren at fremhæve få væsentlige kritikpunkter blandt de mange, som man kunne rejse mod forslaget.

11. Evt.

Intet.

G. Torresin
referent

Referat af møde i SN mandag den 19. november kl. 9.30 i mødelokalet.

Til stede: Søren Chr. Hindsholm (formand), Holger Friis Johansen,
Erik Ostenfeld, Hanne Roer, Jette Schmidt, Margaret
Skelmose, Giuseppe Torresin.

Fraværende
med afbud: Birgitte S. Jørgensen.

- 0 -

1. Godkendelse af dagsorden.

Pkt. 7 tages før pkt. 3. Dagsordenen godkendes.

2. Godkendelse af referat.

Referatet godkendes.

7. UT-plan for F 85 og E 85.

UT havde fået 21 svar. Derudover havde BDL meddelt, at der var 4 studenter fra teologi og filosofi, der havde meldt sig til stoicisme og kristendom i F 85 og 2 til neoplatonisme og kristendom i E 85.

En række tilkendegivelser fra lærernes side havde gjort UT bekendt med mulig fritagelse for undervisning i E 85 udover de rammer, som SN havde fået kendskab til fra IB. SN besluttede at tage et vist hensyn til denne ressourcereduktion.

Vedlagte plan for F 85 og E 85 blev vedtaget (skal sendes til IR).

SN konstaterede, at mange reduktioner havde været nødvendige i forhold til turnusplanen.

Et studenterforslag for E 85: Epikureismen og stoicismen på grundlag af et centralt værk, f.eks. Long, Hellenistic Philosophy (fælles filosofi), der ikke kunne realiseres i E 85, blev udskudt til F 86.

Angående kompensation for undervisningsaktivitet i JÅU har SN taget hensyn dertil hvad angår E 85; men den generelle problematik desangående er ikke SN's men IR's anliggende.

3. Meddelelser fra formanden.

Nogle skriftlige meddelelser gav anledning til følgende kommentarer og afgørelser:

ad a) SN skulle opfordre SN ved KU til generelt at diskutere ækvivalensen mellem de 3 eksamensordninger ved de 3 universiteter.

ad f) SN skulle diskutere de generelle kriterier for dispensation i arkæologi tilvalg med Institut for Klassisk Arkæologi.

ad g) Formanden redegjorde for de betydelige uoverensstemmelser mellem AU's studentelister og lister i vort instituts besiddelse. OSD skulle som vor repræsentant i Fakultetsrådet gøres opmærksom på dette forhold.

ad n) Formanden redegjorde for tendensen i de forskellige institutters svar. Der var stor overensstemmelse i den generelle kritik og i kritikken af de enkelte punkter de fleste institutter imellem. Man havde fået et nyt brev fra HF og HFSN.

Mundtlige meddelelser:

- 1) Censorkorpset har, efter forhandlinger med formanden Finn Hobel, udnævnt Jørgen Skot-Hansen til næstformand.
- 2) Der er blevet nedsat en baggrundsgruppe til støtte for Dekanen i hans forhandlinger med Direktoratet angående en reform af pædagogikum. SN udnævnte EO til at være vor repræsentant.
- 3) SN har modtaget den ordinære meddelelse fra Tværfagsudvalget om forslag til tilvalg for E 85.

4. Meddelelser fra HFSN.

Ingen.

5. Fællesugens forløb.

Diskussionen viste en betydelig grad af enighed i bedømmelsen af fællesugens forløb. SN mente, at der var tilstrækkelig mange til stede ved de fleste foredrag, at planlægningen havde været god og at flere studenter og lærere havde deltaget aktivt i diskussioner. Inddelingen i grupper efter kort foredrag havde vist sig at være positiv, dog skulle materialet have været mindre omfangsrigt og tidligere til disposition. Det ville være ønskeligt også i fremtiden at bevare en vis variation i foredrags- og diskussionsformerne.

Man vedtog, at SN skal planlægge den næste fællesuge i E 85 i meget god tid i løbet af foråret 1985 og at inddrage fællesugen i den generelle undervisningsplanlægning for E 85, som skal meddeles IR. Et spørgeskema skal samle lærernes og studenternes reaktioner, vurderinger og forslag.

6. Endring af JÅU's program for OK.

GT fremlagde forslag om, at Homer-semesterkurset skulle afsluttes med en dobbelttime på januar-seminaret således, at studerende, der ville benytte Homer til en tilvalg- eller kernekrav-afløsning i december 84 / januar 85 skulle have den mulighed; men andre, der ikke ville gå op til eksamen i dette tidsrum, kunne få en afsluttende behandling af emnet i slutningen af januar og mulighed for at komme med spørgsmål m.m. Han foreslog også, at det nye semesterkursus, der skal finde sted i foråret 86 får en introducerende dobbelttime på november-seminaret for at indføre i emnet og give praktiske oplysninger om litteratur m.m.

SN var enig i, at man principielt skulle bruge denne fremgangsmåde også i fremtiden, når man havde semesterkurser. For november-seminaret medførte forslaget dog, at fordelingen af undervisningen for JÅU i F 85 skete før IR's behandling af den samlede undervisningsplan. GT informerede om de to tilbud, som UT havde fået desangående. HFJ og formanden blev bemyndiget til at løse problemet sammen med IB.

8. Eventuelt.

Intet.

G.Torresin
referent

Referat af møde i SN mandag den 17. dec. kl. 10.00 i mødelokalet.

Til stede: Søren Chr. Hindsholm (formand), Holger Friis Johansen, Erik Ostenfeld, Hanne Roer, Jette Schmidt, Margaret Skelmosse, Giuseppe Torresin.

Fraværende med afbud: Birgitte S. Jørgensen.

- 0 -

1. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen godkendtes med indskyldelse af et pkt. 7 bis: Rettelser i næste semesters undervisning.

2. Godkendelse af referat af mødet den 19. nov.

Referatet godkendtes. Angående pkt. 6) konstateredes det, at EO havde fået til opgave at undervise på JÅU i F 85 og allerede havde deltaget i december-seminaret.

3. Meddelelser fra formanden.

Mundtlige kommentarer til de skriftlige meddelelser:

ad a) og b): Formanden fremhævede, at Rektor og Undervisningsministeriet har bekræftet den praxis ved planlægningen af undervisning og ved afholdelse af eksaminer, som har været gældende i faget og har været anerkendt af SN. Brevene skal vedlægges referatet.

ad g): SN skal gøre SN ved KU opmærksom på, at det ikke drejer sig om deleksamen.

ad i): Man konstaterede, at problemet med lån af bøger for JÅU-studerende søges løst fra forskellig side, og man vil spørge Klassikerforeningen om forholdet mellem JÅU og efteruddannelseskurser.

Mundtlige meddelelser:

a) SN har modtaget en oversigt over UASS i HF. O&M har ikke fået tildelt nogen.

b) SN har fået tildelt 90 timer studievejledning plus 45 timer studievejledning for JÅU.

c) SN har modtaget 2 referater fra SN ved KU.

4. Meddelelser fra HFSN.

Intet.

5. Kompensation fra teologerne.

Kompensation for BDLs undervisning hos teologerne i E 84. Formanden redegjorde for de forhandlinger, som havde fundet sted indtil nu og som synes vanskelige; dels på grund af lærerressourcer, dels på grund af mulige emner. Man mente imidlertid, at forhandlingerne skulle føres videre og at SN ikke skulle lade kompensationskravet falde. Formanden skulle redegøre for sine mundtlige kontakter til næste møde.

6. Orientering fra OK-udvalget.

GT orienterede om OK-udvalgets arbejde.

EO udtrykte frygt for, at de foreslåede ændringer skulle betyde en sænkning af niveauet i bifaget.

HFJ forsikrede, at udvalgets intentioner ikke var en forringelse af de kompleksive og substantielle krav.

Udvalgets færdige andringsforslag skal behandles på næste SN-møde.

7. Bemærkninger til brevet til Fakultetet om det nye bekendtgørelsesforslag.

Formanden læste brevet, som han havde sendt til HF og HFSN. SN konstaterede, at brevet var skrevet efter de retningslinjer, som SN havde givet på mødet den 19.11. (pkt. 3.n)).

SN var forbavset over den hast, med hvilken Hf synes at ville køre denne sag, når ministeren og ministeriet ikke synes at ville svare på spørgsmålene angående de foreslåede "tilvalg" og de eksisterende bifagsordninger.

7bis. Rettelser i næste semesters undervisning.

SN fandt, at "Talerne i Livius" må udgå fra undervisningstilbudet i F 85 på grund af HFJ's formandskab i SN og den til denne post traditionelt tildelte kompensation.

8. Épavoc.

Formanden kunne give appetitvækkende oplysninger om emnet og nogle ikke-afskrækkende forudsigelser om den finansielle side af sagen.

9. Evt.

Intet.

G. Torresin
referent

Lektor, dr.phil. & theol.
Bent Dalsgaard Larsen
Institut for Oldtids- og Middelalderforskning.

I et brev af 24. april 1984 til rektor for Aarhus Universitet har De anmodet om besvarelse af to principielle spørgsmål vedrørende forholdet mellem forskning og undervisning ved universitetet.

Som bilag, til orientering om baggrunden for de stillede spørgsmål, har De medsendt Deres henvendelse af 20. januar 1984 til institutrådet ved Institut for Oldtids- og Middelalderforskning samt udtalelse af 12. marts 1984 fra studienævnet.

Deres forespørgsel er videresendt med instituttets brev af 2. maj 1984, bilagt referat af institutrådets møde den 19. marts 1984.

I et brev af 7. maj 1984 har De kommenteret instituttets (institutbestyrerens) skrivelse af 2. maj og iøvrigt uddybet Deres synspunkter.

Med brev af 23. maj 1984 har Det humanistiske fakultet videresendt forespørgslen sammen med de bemærkninger, som den har givet fakultetet anledning til.

1. Deres første spørgsmål angår tolkningen af forholdet mellem studienævnenes beføjelser til at tilrettelægge undervisningen (Styrelseslovens § 14, stk. 4) og bemærkningen i note 9 til Styrelseslovens § 14, stk. 5 i Undervisningsministeriets kommenterede udgave af Styrelsesloven (Uddannelse 7a/73). Det anføres heri, at den enkelte lærer har ret til at meddele resultaterne af sin forskning i undervisningen. De formulerer spørgsmålet således: "Kan den i nævnte note omtalte ret til at meddele resultaterne af sin forskning i undervisningen tilsidesættes af institutrådet og er den underlagt studienævnets sagsbehandling og vurdering af, hvad der er fagligt vigtigt i uddannelse og undervisning ved instituttet".

Som nævnt i Deres brev fremgår det af Styrelseslovens § 14, stk. 4 og 5, hvilken kompetence et fagligt studienavn har i forbindelse med fastsættelsen af undervisningens indhold. Det fremgår af disse bestemmelser, at det faglige studienavn,

inden for rammerne af de gældende bekendtgørelser om eksamen m.v., udarbejder og ajourfører en studieordning med angivelse af undervisningens mål, omfang og varighed, form og indhold samt pensumbeskrivelse. Studienævnet skal endvidere påse, at den undervisning, der gives, er relevant i forhold til uddannelsens mål og de fastsatte eksamensforordninger.

Reglerne om de videnskabelige medarbejders undervisningsforpligtelse og om institutrådets kompetence med hensyn til fordelingen af undervisningsopgaver fremgår som bekendt af Styrelseslovens § 13, og især noterne 5), 7) og 9) i den kommenterede udgave af Styrelsesloven er relevante i forhold til det rejste spørgsmål. Det fremgår heraf, at de videnskabelige medarbejders og lærernes arbejdstid efter de til enhver tid gældende regler og normer står til rådighed for undervisningen inden for vedkommende fagområde, at det er institutrådet der semester for semester må foretage fordelingen af undervisningsopgaver og forskningsopgaver for instituttet som helhed og for de enkelte medarbejdere, og at institutrådet eller institutbestyrelsen kan pålægge den enkelte ansatte at påtage sig en bestemt undervisningsforpligtelse - for hvis indhold den pågældende er ansvarlig overfor studienævnet.

Endelig fremgår det af note 9) til Styrelseslovens § 14, at det ved vedtagelsen af Styrelsesloven er forudsat, at den enkelte lærer har ret til at meddele resultaterne af sin undervisning i forskningen, og som nævnt i Deres brev kan dette princip umiddelbart synes at krydse de ovenfor gengivne regler.

Rektoratet finder, at Deres spørgsmål må besvares således, at et institutråd naturligvis ikke kan tilsidesætte en medarbejders ret til at meddele resultaterne af sin forskning i undervisningen, lige så lidt som man kan tale om, at denne ret er underlagt studienævnets sagsbehandling i den forstand, at studienævnet kan gribe ind i den.

På den anden side kan princippet om, at den enkelte lærer har ret til at meddele resultaterne af sin forskning i undervisningen, ikke have et indhold, der medfører, at princippet tilsidesætter de udtrykkelige lovbestemmelser i Styrelseslovens §§ 13 og 14.

De to sæt rettigheder - for henholdsvis de styrende organer og den enkelte medarbejder - skal kunne eksistere side om side, og indholdet af princippet i note 9) til Styrelseslovens § 14 må forstås i overensstemmelse hermed.

Det er herefter rektoratets opfattelse, at den enkelte videnskabelige medarbejder principielt er forpligtet til at stille sig til rådighed for undervisningen efter institutrådets/bestyrelsens nærmere bestemmelse i et omfang svarende til den sædvanligt anvendte undervisningsnorm ved instituttet.

Den enkelte medarbejder har endvidere som minimum krav på, at institut og studienavn i læseplan eller på tilsvarende måde offentliggør en medarbejders ønske om undervisning til formidling af vedkommendes forskning, og at der stilles lokaler og øvrige ressourcer til rådighed til dette formål i det omfang det overhovedet er muligt. Herigennem sikres medarbejderen retten til at formidle sin forskning.

Rektoratet går ud fra, at fastlæggelse og fordeling af undervisningsemner som det normale foregår i samarbejde og forståelse imellem de enkelte medarbejdere, institut og studienavn, således at ihvertfald en del af den undervisning, som medarbejderne selv har ønske om at gennemføre, afvikles som undervisning, der falder indenfor den fastsatte undervisningsforpligtelse. Dette synes også at være tilfældet ved Institut for Oldtids- og Middelalderforskning, således som rektoratet må opfatte institutbestyrerens brev af 2. maj 1984 og Deres bemærkninger hertil i brev af 7. maj 1984. De nævnte principielle betragtninger over rettigheder og forpligtelser skulle derfor kun kunne blive aktuelle i ganske særlige tilfælde.

Specielt under henvisning til afsnit 5 og 6 i Deres brev af 7. maj 1984 må rektoratet præcisere, at en medarbejder ikke efter rektoratets opfattelse har et krav på - uafhængigt af den almindelige turnusplanlægning - at kunne lade en bestemt ønsket forsknings-tilknyttet undervisning udgøre den pligtige undervisning i et eller flere semestre. På den anden side forhindrer en turnusplanlægning i et vist pensum ikke nødvendigvis, at den enkelte medarbejders særlige forskningsprofil kan sætte sit præg på undervisningen, og rektoratet er således ikke enig i, at undervisning, fordi den indgår i turnusplanen, herigennem får en sådan anden status og orientering, at den ikke kan indgå ved en vurdering af, om medarbejderen har haft adgang til at meddele resultaterne af sin forskning i undervisningen. Den sidst anførte vurdering må så meget mere antages at være gældende, når det som i det af Dem beskrevne tilfælde drejer sig om i en praktisk tilrettelæggelse af en turnus at få præsenteret et så bredt emneområde som "forholdet mellem den græske filosofi og kristendommen".

2. Deres andet spørgsmål formulerer De således: "Indebærer jus docendi ikke nogen ret for en ansat medarbejder til inden for den ansættelsesmæssige undervisningsforpligtelse og uafhængigt af anskuelser og vurderinger i studienavn og institutråd at tage emner op i undervisningen, som vedkommende medarbejder selv skønner videnskabeligt kulturelt og uddannelsesmæssigt vigtige?"

I Styrelseslovens § 11, stk. 3 er fastsat, at fakultetsrådene tildeler licentiat- og doktorgrader samt jus docendi. I note 9) til § 11, stk. 3 i den kommenterede udgave af Styrelsesloven er jus docendi defineret på følgende måde: "Jus docendi, d.v.s. retten til at holde forelæsninger og få forelæsninger optaget i lektionskataloget, på opslagstavlen o.l., tilkommer doktorer, der ikke er ansatte ved institutionen, såfremt forelæsningsne falder ind under samme fagområde, som disputatsen er skrevet i"

Efter rektoratets opfattelse må denne note forstås således, at jus docendi er en særlig rettighed for doktorer, der ikke er ansat ved institutionen. Rettigheden har ikke noget selvstændigt indhold for doktorer, der er ansat som videnskabelige medarbejdere ved den pågældende institution, idet de pågældende

i forvejen har en tilsvarende rettighed i kraft af ansættelsesforholdet, jvf. besvarelsen af Deres første spørgsmål.

Reglerne om jus docendi findes i øvrigt i § 23 i bekendtgørelse om erhvervelse af doktorgraden (bekendtgørelse nr. 41 af 31. januar 1977). Bestemmelsen har følgende indhold: "Doktorer har ret til at holde forelæsninger - jus docendi - på den institution der har tildelt dem doktorgraden".

Indholdet af begrebet jus docendi er således ikke defineret hverken i doktorgradsbekendtgørelsen eller i Styrelseslovens tekst, men alene i en note til loven.

Rektoratet skal imidlertid bemærke, at notens indhold er i overensstemmelse med den traditionelle forståelse af jus docendi-begrebet.

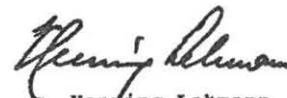
Doktorgradsbekendtgørelsens § 23 svarer indholdsmæssigt til § 20 i den tidligere doktorgradsbekendtgørelse af 10. november 1972 og til § 14 i anordning af 13. oktober 1927 om erhvervelse af Doktorgraden ved Københavns Universitet.

Anordningen af 13. oktober 1927, § 14, har følgende ordlyd:

"Den, der har erhvervet Doktorgraden, har Ret til at holde Forelæsninger og Øvelser ved Universitetet over de Fag, som henhører under det Fakultet, i hvilket han har erhvervet Graden. Forelæsningsne optages i Lektionskatalogen og bliver at anmelde efter de sædvanlige Regler hvorhos der ved Semesterets Slutning skal gøres Indberetning om den til Fakultetet på samme måde som af Universitetets Lærere."

I årbog 1927-28 for Københavns Universitet er der p. 126-137 givet en udførlig redegørelse for indførelsen af den nye anordning og det anføres (p. 130) at § 14 om den jus docendi, der erhverves med doktorgraden, i det hele stemmer med de hidtil gældende regler. De på dette tidspunkt hidtil gældende regler fandtes i Forordning af 9. januar 1824.

Rektoratet må således konstatere, at jus docendi gennem meget lang tid alene har været en rettighed til at afholde undervisning for doktorer, der ikke var ansat på universitetet. Deres spørgsmål må følgelig besvares benægtende.

Henning Lehmann
rektor

/Per Møller Madsen
fuldmægtig

Århus Universitet
Ndr. Ringgade 1
8000 Århus C

ÅRHUS UNIVERSITET J.nr.

MODT. 23 NOV. 1984 JOUR.

AFDELING / SAGSBEHANDLER
K E.P.

Dato 23 NOV. 1984

Ref.
TM/kj

Direkte til nr. Journal nr.
1984-51112/2-2

Vedrørende forespørgsel fra lektor B. Dalsgaard Larsen om eksamensordning for de klassisk filologiske fag, Århus Universitets brev af 17. februar 1984, j.nr. 1982-501-12.

Århus Universitet, har fremsendt en henvendelse fra lektor B. Dalsgaard Larsen, der spørger om den gældende eksamensordning for de klassisk filologiske fag ved Århus Universitet efter direktoratets opfattelse er i overensstemmelse med bekendtgørelse om de humanistiske eksaminer.

B. Dalsgaard Larsen henviser specielt til

1. skriftlig prøve i historie og samfundsforhold, eksamensordningens §§ 5.1, 5.5, 19.1 og 33.1 (eksamensbestemmelser), jfr. §§ 3.1, 3.4, 17.1 og 31.1 (eksamensfordringer) og
2. mundtlig prøve i sproglig forståelse, filologisk eksegese, fortolkning og litteraturhistorisk forståelse, eksamensordningens §§ 6.1-2, 13.1-2, 13.6-7, 20.1-2, 27.1-2, 34.1-2 og 41.1 (eksamensbestemmelser)

I universitetets udtalelse, der er bilagt udtalelser fra studienævnet for de klassisk filologiske fag, det humanistiske fakultetsstudienavn og det humanistiske fakultetsråd, anføres det sammenfattende på grundlag af en gennemgang af reglerne for de enkelte prøver, at eksamensordningen efter universitetets opfattelse er i overensstemmelse med såvel bogstav som intention

bag bekendtgørelsen om de humanistiske eksaminer.

Direktoratet kan ganske henholde sig til universitetets opfattelse og finder ikke anledning til at foretage yderligere undersøgelser.

P.d.v.

Tove Møller
fm.

Kopi fra Aarhus Universitet/Jour.
Dato: til: sign:

PRÆSENTATION AF UNDERVISNING OG

ANDRE AKTIVITETER i F 85.

Lysias

Med udgangspunkt i Lysias' tale mod Eratosthenes er det tanken at undersøge og vurdere de 30 tyranner i Athen. Lysias' tale læses på græsk, mens en del af de andre kilder (Aristoteles, Thucydides og Xenophon) læses i oversættelse. Øvelsen kan følges af både græsk- og oldtidskundskabsstuderende.

Litteraturhistorie

Kurset vil bestå i en gennemgang af de forskellige genrer og epoker med tekstprøver. Som udgangspunkt anbefales K.J. Dover and Others, Ancient Greek Literature, Oxford 1980. Kurset kan følges af alle studerende, hvad enten man har græsk, latin eller oldtidskundskab.

Latin for historikere og arkæologer

Kurset er en fortsættelse af kurset i efteråret 84.

Bodil Due

Sophokles: Trachiniae

Stykket hører til de mindre kendte, for ikke at sige til de miskendte. Det afgørende for forståelsen er efter min mening fortolkningen af hovedpersonen Herakles' status og funktion; udvalget af de dele af stykket som kan nås på et semester vil blive foretaget under hensyntagen til dette forhold.

Tekst: ed. Easterling, Cambridge 1982.

Beregnet for: Græsk I/II.

Græsk stil I

Fortsættelse af efterårets kursus.

Græsk Metrik

Kurset forudsætter elementært praktisk kendskab til daktyliske hexametre (og "pentametre") og iambiske trimetre. Hovedvægt på Lyriske metra, specielt i attisk drama.

Grundbog: Snell, Griechische Metrik, Göttingen 1982 (seneste oplag). Beregnet for: Græsk I/II.

H. Friis Johansen

Filosofisk Tekst

Vi læser Platons Symposion i Krarups oversættelse (Gyldendal 1966) og med reference til den græske original (OCT Platon vol. II). Menneskeopfattelsen og erkendelsens natur er temaer, der vil blive diskuteret med inddragelse af relevante tekster fra Staten og Faidros, samt moderne litteratur i det omfang, der er interesse for det. Forløbet skal give en almindelig indføring i Platons filosofi, beregnet for alle studerende. Det ville være praktisk at deltagerne var bekendt med den danske oversættelse inden semesterstarten.

Generel introduktion til oldtidens filosofi og idéhistorie

Jeg vil forsøge at give en almindelig forståelig indføring i antik filosofi ved at gennemgå hovedpunkter i den filosofiske (delvis kulturhistoriske) debat ned gennem den klassiske oldtid. Altså en kort filosofihistorie med fremdragelse af stridsspørgsmålene: hvad var det man sloges om? (og dermed: hvad var man enige om eller overså?). Vi vil således komme til at beskæftige os også med de antikke litterære forfatteres begrebsramme og forståelseshorisont, og med konkrete problemer, der rejses i f.eks. dramaet eller hos historikerne (skyld-straf, determinisme-fri vilje o.lign.). Oversatte tekster vil blive udleveret i fotokopi.

Beregnet for alle studerende.

Propædeutisk latinsk prosa

Vi læser Cicero's Katilinariske taler (OCT Orationes vol. I), ledsaget af en systematisk, kritisk gennemgang af Blatt, Latinsk Syntaks.

Romersk satire

Horats, Persius, Juvenal

I stedet for at studere Horats for sig og Juvenal for sig - og Persius slet ikke, vil vi søge, gennem læsning af sammenlignelige satirer af dem alle tre, at danne os et begreb om satiren som genre - dens konstans, men også dens transformationer hos tre forskellige forfatterindividualiteter.

Vi slutter af med at studere Holbergs Satirer og de to fortæller til disse; her er der indsigt i satirens topik og i dens poetik at hente.

I AB er bestilt: Horats i Teubnerudg., Persius & Juvenal i W.V. Clausen's Oxfordudg. (ét bind) og Michael Coffey's monografi Roman Satire, som dækker meget mere end de tre - specielt jo da den menippæiske satire -, og hvortil jeg ofte vil henvise.

Ole Thomsen

Græsk historie og samfundsforhold

ved A. Damsgaard-Madsen. Kurset (Grækenland i Arkaisk tid m.m.) begynder onsdag den 6. februar.

Se opslag på tavlen.

Properts

Jeg vil gennemgå en række elegier, især, men ikke udelukkende fra Monobiblos Cynthiae, og i lyset af den nyere forsknings intense beskæftigelse med dem behandle dem kritisk og interpretatorisk. Som Properts er overleveret kommer tekstkritikken nødvendigvis til at spille en fremtrædende rolle. Gennemgangen er beregnet på såvel 1. som 2. dels-studerende.

Otto Steen Due

Aristophanes Vespæ (I/II)

Denne gennemgang af Hvepsene (græsk tekst) blev annonceret sidste semester, men udskudt af forskellige grunde. Det i AGORA 1984 1-5 meddelte har - mutatis mutandis - stadig gyldighed og skal ikke gentages her.

Tekst: Aristophanes Wasps, ed. with intr. and comm. by Douglas M. McDowel, Oxford 1971. - Da vi hurtigst muligt skal igang med teksten, må I gerne forberede et passende stykke til første time, mandag d. 4. februar.

O. Jastrup

Græsk historie og samfundsforhold

Kurset (Grækenland i Arkaisk tid m.m.) begynder onsdag den 6. februar.
Se opslag på tavlen.

A. Damsgaard-Madsen

KAN VI STUDERE SJOVERE OG BEDRE PÅ INSTITUTTET?

Det var overskriften på debatdagen onsdag eftermiddag i fællesugen, og forberedelsesgruppen vil her komme med en reaktion på dem.

Die Altertumswissenschaft. Er det den store stygge ulv, der ligger på lur efter enhver blottet svaghed; en smuk stjerne, som aldrig kan nås, men som man dog kan stræbe efter; eller en af natur uoverskuelig jungle?

Det var spørgsmålet, der blev diskuteret på debatdagen, og meningerne var, som det fremgår, delte. Den afgørende forskel går mellem dem, der tilslutter sig de to sidste synspunkter, og så dem, der tilslutter sig det første. De sidste to lader tingene være i orden, som de er, for sådan er virkeligheden (den klassiske oldtid), og den må man ydmygt indrette sig på og ikke lade sig afskrække af, mens de, der tilslutter sig det første synspunkt, oplever idealet som trykknende og junglen som formåls- og meningsløs.

Hvad er så Die Altertumswissenschaft? Ja, vi har hentet begrebet fra den skitse over filologiens historie af Giuseppe Torresin og Simon Laursen, som blev udleveret til fællesugen sidste år (83), hvor det bliver brugt i forbindelse med beskrivelsen af den "wilamowitzianske æra". Her defineres det således: "alle aspekter af oldtiden studeres således, at forskningen på ét område kaster lys på et andet" (s.3).

Vi har hevet begrebet frem, da vi synes, det er den samme opfattelse af, at "alle aspekter skal studeres", der behersker faget i dag. Det kan man næsten heller ikke være uenig i - i teorien, men i praksis resulterer det i et atomiseret studieforløb, hvor den studerende hæsblæsende render fra det ene til det andet, ofte kun nødtørftigt forberedt. Det lejr sig som løsrevne brokker i hovedet, der, både fordi de er løsrevne, og fordi videnstilignelsen i overvejende grad er passiv (i hvert fald for 1.dels- og OK-folk), let forsvinder igen, (hvis man da ikke ligefrem er så heldig at besidde en klæbehjerne). Og så kommer det til at knibe med den organiske forbindelse, som også Wilamowitz-folkene - i teorien - plæderede for. Det hedder således videre i "Filologiens historie" efter den før-citerede definition på Die Altertumswissenschaft: "Denne opfattelse er

ikke ny, den er en del af det filologiske arvegods, men ny er den organiske forbindelse, som man vil etablere mellem disse aspekter i modsætning til den mere mekaniske adskillelse af diciplinerne" (s.3).

At disse smukke ord for Wilamowitz-folkene også kun blev ved ordene, fremhæves netop af G.Torresin og Simon Laursen som én af deres svagheder: "den syntese, som de selv mente at se i horisonten, var som horisonten (s.4)...til trods for alle gode intentioner blev det omfattende syn på antikken lidt ekstern og mekanisk (...) Alt for ofte manglede mange af dem en hovedinteresse, et centrum i deres personlighed, som kunne organisere deres viden" (s.5).

Problemet er selvfølgelig, at man med kravet om det altomfattende vil alt for meget på én gang. Samtidigt med, at man skal nå vidt omkring, må man i hvert enkelt tilfælde, før man kan tage kvalificeret stilling, igennem gamle kommentarværker og diskussioner samt mere moderne bøger med eventuelt nye synsvinkler. Hvortil kommer, at de antikke tekster (for hvem det er muligt) gerne skal læses på originalsprogene. Nu erkender alle, at dette er et uopnåeligt ideal, og idealer er selvfølgelig smukke og svære at være uenige i, problemet er praksis, for kan man ikke nå det hele, må man vælge, og her synes det brede, det overfladiske, det passivt reproduktive i for høj grad at blive prioriteret over det organiske og over fordybelsen. Resultatet bliver trods alle de gode intentioner det samme som for Wilamowitz-folkene. Det er ikke fordi, at vi her vil plædere for, at fordybelse er det eneste saliggørende - der er ikke tale om et enten/eller, men om et både/og. Desuden vil fordybelsen i et bestemt stof have tendens til at brede sig som ringe i vandet ind på andre områder, som så vil blive studeret med megen større gnist, og den vil kunne give nogle mål for den mere ekstensive læsning til gensidig befrugtning. Når det på debatdagen blev nævnt, at den studerende må opleve sig selv som en lille videnskabsmand og forsker lige fra starten, så skulle vi hilse og sige, at så er det netop sådan, man arbejder.

Fordybelsen, det selvstændige og interessebetonede skal ikke være noget, man først har mulighed for som 2.dels studerende. Lad os tro på og appellere til menneskets naturlige nysgerrighed, lærelyst og ansvarlighed! Lad ikke disse egenskaber blive kvalt i alt for mange ydre krav om mekanisk videnstilignelse.

Alt dette hænger sammen med det spørgsmål, der var Søren Hindsholms udgangspunkt i oplægget på debatdagen (der er trykt andet steds i bladet): "Hvorfor diskuterer vi så lidt?" Sædvanligvis bliver spørgsmålet besvaret med, at "niveauet er for højt", men måske skal problemet formuleres anderledes: At diskutere for at diskutere er meningsløst, og at stille "dumme" spørgsmål bliver man også hurtigt træt af, nej, man skal føle, at man faktisk har noget væsentligt at bidrage med. Og det kræver, som det efterhånden må stå klart, at der er tid og lejlighed til at sætte sig ind i et stof.

Kun således ses dyret i øjnene, kun således finder man en sti i junglen, og kun således, ved at stræbe efter trætoppene i stedet for stjernerne, kommer man nogen vegne.

Hvad de kritikpunkter, der her er blevet fremført, til fulde måtte have af konsekvenser for eksamensordninger og turnusplaner, har det ikke nu i første omgang været opgaven at tænke igennem. For at det hele dog ikke også her kun skal blive ved ordene, vil vi komme med nogle konkrete forslag som de første skridt, der kan tages:

1. Omformning af den propædeutiske undervisning, så de nye studerendes hurtigere integreres i den øvrige undervisning. Dette har været foreslået før, det være hermed gjort igen.
2. Vi vil også foreslå, at der kommer noget faghistorie ind i studiet. Ikke fordi det specielt forholder sig til, hvad der her er blevet diskuteret, men fordi det ville være en god ide og desuden kunne give et forum for mere principielle diskussioner om faget.
3. Som det tredje vil vi opfordre til noget mere temaorienteret undervisning, således at det organiske aspekt kan blive vægtet noget mere.
4. Sidst men ikke mindst foreslår vi oprettelsen af et fredagsseminar (kl.14-16) med oplæg og diskussion - efterfulgt af fredagsbar! Her vil man kunne få en chance for at fremlægge de ting, man arbejder med, og det vil kunne give et mål for den efterlyste fordybelse og træning i problembehandling - til gavn også for andre. Det kan fx være at fremlægge en opgave, man har skrevet, eller at fremlægge noget i processen, før den er skrevet. Formålet med et sådant seminar er både fagligt, det "personlighedsudviklende" (for nu at bruge et flot ord) - og det sociale.

dec.84

Hanne L. Hanne R. Søren H. Finn H. Margaret S.

Hvordan vi studerer

- Søren Hindsholm

Der diskuteres meget lidt på vores fag, de indbyder ikke rigtig til det, forekommer det.

Teologerne er altid uenige, måske fordi deres fag har et oplagt eksistentielt aspekt, nogle store humanistiske fag og de samfundsvidenskabelige fag har i hvert fald diskuteret, og nogle diskuterer vist også endnu, ideologiske, faglige og politiske problemer, - til tider med en intensitet som var disse problemer eksistentielle. Men hos os er der på dette område en naturvidenskabelig tavshed.

Heller ikke rent tekniske diskussioner høres der meget til så her er vi tavsere end naturvidenskaberne, måske fordi vi ikke på samme måde som dem hele tiden gør radikalt nye opdagelser. Dette er mit udgangspunkt: vi diskuterer ikke. Hvis nogen mener vi diskuterer nok, eller måske endda for meget, må jeg advare hin om at de næste minutters tale nok til forekomme ret så meningsløs.

Hvad kan så være grunden eller rettere grundene til at det er sådan? Ja, det er jo den slags spørgsmål man ikke lige stikker et enkelt og fikst svar ud på, men man kan da prøve sig lidt frem.

For at arbejde med antikken sådan som vi bør gøre det, kræves der temmelig mange formelle kundskaber om sprog og historie, og det har nogle bestemte konsekvenser. Et godt kendskab til disse ting kan bruges som en flugtvej hvis man ikke vil eller ikke kan diskutere. Jeg tror de fleste her har læst anmeldelser af interessante bøger hvor anmelderen brugte betragtelig tid, plads og energi på at slagte formelle fejl uden - og det er det der er det vigtige her - at disse fejl betød stort for den pågældende bogs hovedsynspunkter og konklusioner. Eller jeg kan henvise til sidste fællesuge, hvor en foredragsholder talte længe om nogle uklarheder hos en kendt forsker der brugte Aristoteles i en diskussion af spørgsmålet om der i oldtiden fandtes en økonomisk teori. Jeg skal ikke her starte en polemik mod denne foredragsholder, han er her jo heller ikke, men vil blot påpege at selvom vi gav ham helt ret i hans forbehold, ville det ikke ændre noget i det rimelige i denne forskers konklusion, nemlig at andre havde tolket Aristoteles vel optimistisk og modernistisk når de hævdede at han havde lagt grunden til en art økonomisk teori. Men dette afgørende punkt ville foredragsholderen ikke diskutere. Brugt på denne måde er de formelle kundskaber et magtinstrument vi ofte lader os opføre af og bøjer os for for hurtigt.

Med vores fægs kæmpebibliografi kan det forholde sig lidt på samme måde som med de formelle færdigheder, også den kan virke som en trykkende dyne: Ingen må udtale sig før de kender x og y's - og helst også z's - bog. Det fortælles at nogen engang forsøgte at kyse prof. Lindhardt på denne måde, men han svarede hurtigt tilbage: Den bog kender jeg ikke, fortæl mig lidt om den, så skal jeg straks sige Dem om den har betydning for mit emne! Men sådan et svar er usædvanligt og modigt, selv i munden på en autoritet som Lindhardt. Når man så - i hvert fald på meget veludforskede områder - har læst alle disse bøger, kan det være svært at bevare inspirationen til at sige noget nyt og frisk. Sir Denis Page sagde engang at vores fags tradition var så lang at en moderne filolog ikke engang kan lave en original bommert. Her har nogle så tilsyneladende draget den slutning at så er det bedre at spille sikkert, holde sin kæft og aldrig lave en fejl.

Med de bibliografiske og formelle krav står vi over for et reelt problem som det ikke tjener noget formål at skjule: På den ene side er et vist niveau uomgængeligt, ellers ender det jo i dilettanteri, men på den anden side må man forholde sig dialektisk til disse krav og overveje dem kritisk. Det er klart uacceptabelt hvis vi finder os til rette med at en beherskelse af dem er nok for en filolog. Der må mere til. (I en parentes kunne jeg have lyst til at tilføje at selv formelle krav ikke er en entydig størrelse uden modsigelser og konflikter med de deraf følgende diskussionsmuligheder. Jeg gætter på vi er det eneste universitet i verden hvor ikke blot halvdelen, men alle professorerne ikke nøjes med at forsvare accent-teorien i metrik, men sandelig også bruger den i praksis. Andre lærere gør det ikke; alligevel har jeg aldrig hørt studenter diskutere dette spørgsmål der dog ellers er så oplagt et emne specielt hos os.)

En anden mulighed for at åbne diskussioner er at bevæge sig lidt bort i sine studier fra de allerbedst udforskede og mest traditionelle områder inden for vores fag. Når vi præsenterer vores fag her på instituttet, er det let at høre en genklang af Wilamowitzs ord om filologens der skal studere den græsk-romerske kultur i dens væsen og i alle dens livs manifestationer eller ytringer. Det er et glimrende ideal, men netop et ideal. Og dette ideal har det som de fleste idealer, det må appliceres i praksis for at vi kan blive rigtig kloge på hvad vi kan mene om sagen. Her starter problemerne: Tror vi virkelig at denne klassiske filolog, eller Altertumswissen-

schaftler skulle vi måske sige, kan formodes at tale lige kvalificeret om det Homeriske problem, Plautus-interpolationer, Valerius Maximus, Digestens komposition, Mykensk paladsoekonomi, Plotins forhold til Platon og Heibergs udgaver af naturvidenskabelige forfattere? Nej, det kan selvfølgelig ikke lade sig gøre; når idealet skal appliceres, må der vælges, og det har vi da også gjort. Eller måske er der mere præcist sket det at en række tilfælde, bekvemmelighedsårsager og skoletradition m.m. har valgt for os. Lad mig stille nogle spørgsmål der kan tjene som eksempler: Hvornår har en kandidat sidst opgivet Euripides' Kyklopen? Eller de to eneste prosakilder fra Augustus' regeringstid, Res Gestae og Velleius Paterculus? Moretum fra Appendix Vergiliana? Ja, ja, enkelte tekster! kunne I så slå disse eksempler hen med. Hvad så med indskrifter? naturvidenskabelige tekster? juridiske? Når man skal forsvare latinen i skolerne, er det ellers almindeligt at Romerretten nævnes med lidt patos i stemmen. Men det er måske mest fordi ordet i sig selv lyder så frygtindgydende at man hurtigt mærker fugt forskellige steder på kroppen? Hvornår oplevede vi sidst at arkæologi blev inddraget på en seriøs måde under en eksamination her på instituttet? Og med seriøs mener jeg med forståelse for at arkæologiske vidnesbyrd giver en helt anden type oplysninger end teksterne, oplysninger man ikke kun skal bruge som illustrationer til teksterne. Man kunne blive ved, men lad mig slutte med det eksempel der på en gang er det mest slående og det der samtidig sidst vil blive taget alvorligt: Det ville være en nyskabelse hvis en klassisk filolog til eksamen opgav et græsk skrift der blev skrevet omtrent midt i den tidsperiode vi beskæftiger os med, og som er det skrift der oplagt har haft den største virkningshistorie i Europa, ja måske i hele verden. Her tænker jeg naturligvis på det Nye Testamente.

Hvordan er så resultatet af alle disse valg blevet? Nogle vil hævde at vi som antydnet har skåret nogle store områder væk, men at der samtidig er en kanon tilbage af nogle bestemte forfattere der medfører at vores samlede læsning let ender som en sight seeing rundt i et landskab af forfattere uden tid til fordybelse i de områder en student måtte finde særligt spændende. Naturligvis er der også her et problem: Der må kræves en vis generel orientering som må sikres i en eksamensordning, men samtidig kan ingen være interesseret i at studentens oplevelsestrang og -glæde kvæles af for traditionelle krav.

Og her er det forøvrigt symptomatisk for situationen her at det nok ikke er muligt at sige med sikkerhed at "det er eksamensord-

ningens skyld". Det ville jo ellers være et herligt angrebspunkt for reformivrige personer takket være den ubehagelige klang ordet eksamen har, men jeg tror ikke vi udnytter vores eksamensordning til det yderste i dens mere fleksible zoner, som der - i hvert fald for nogle af fagenes vedkommende - er en del af hvis man ser nøjere efter.

Alt i alt kunne det altså være interessant med en diskussion af hvordan vi forvalter arven fra dem der formede begrebet *Altertums-wissenschaft* som vi kender det. Denne diskussion kunne gøre vores selektion i forhold til det totale stof mere bevidst, og den kunne være med til at give det englænderne kalder et 'framework', for vores læsning så forfatterne ikke ender som fritstående træer i landskabet, men i stedet ville forme nogle pæne diger og hække mellem markerne. Valg af andre tekster end de traditionelle kunne give et frisk pust, gerne sammen med tematiske læsninger inden for områder hvor diskussionen er særlig intens. Man kunne som eksempel nævne et problem som sammenhængen mellem geografiske, klimatiske forhold, landbrug, hunger, jorderosion, politiske opstande og handel om transport omkring Middelhavet, og der er givetvis andre muligheder, her nøjes jeg med et eksempel der interesserer mig selv.

Jeg skal ikke nægte at nogle af de ting jeg her har talt om, finder sted på instituttet, det sker bare sjældent. Prøv f.eks. at tage vores timeplan og spørg jer selv hvilke gennemgange der ikke kunne have været udbudt på et klassisk institut før 2. (eller måske 1.) verdenskrig; og en anden synsvinkel: hvilke der under meget lignende ydre omstændigheder faktisk blev udbudt for f.eks. 4 år siden og nu bliver gentaget.

På dette område har vi virkelig en faglig ideologi, og her taler jeg ikke om ideologi i en eller anden politisk betydning, men i den betydning at der findes nogle kriterier der dikterer arbejdsmetode, der koncentrerer og udtynder stoffet for os, og disse kriterier diskuteres ikke fordi de et langt stykke er ubevidste i den enkeltes praksis. Det sidste er vigtigt for der er jo ikke noget galt ved at bruge en traditionel fremgangsmåde, men det gør en forskel om man bruger den efter at have overvejet problemerne og gjort sig klart hvad man har valgt, d.v.s. arbejder bevidst, eller om man følger en fremgangsmåde fordi den nu engang var der i forvejen.

Her kunne man godt ønske sig at både lærere og studenter oftere ved nogle gennemgange - og sandelig også uden for undervisningen - stillede sig nogle spørgsmål med jævne mellemrum fra det øjeblik de stillede forslag om et emne, til de afsluttede forløbet. Det er klart at disse overvejelser er mere passende nogle steder end

andre. At starte hvert propædeutisk forløb med en begrundelse for at man skal lære græsk eller at diskutere metode hver anden stiltime er næppe hensigtsmæssigt, selvom omfanget af den propædeutiske undervisning kunne overvejes, og stilt friskes op ved at fjerne sig noget fra den nuværende praksis hvor det forekommer at et særligt "stildansk" oversættes til et særligt "stillatin".

Alle disse diskussioner vil naturligvis kræve mere arbejde, og de vil stille krav til os om at foretage nogle valg mellem tekster og holdninger. Men hvad, en klassisk uddannelse skulle jo være særlig velegnet til netop at træffe store valg. Det troede man i hvert fald engang; - og vi klarede det vel nok.

Fordelene ville være indlysende: Rent bortset fra det kan være sjovt at diskutere, har diskussioner den fordel at de virker ordnende på et stof der ellers kan tage sig ud som en spredt samling facts det er uoverkommeligt at huske. Metodiske diskussioner implikerer en hensigt med ens arbejde, en metode vælges jo bl.a. efter hvad man vil med sit arbejde. Denne bevidsthed om formål og hensigt med vores arbejde ville være til stor hjælp når vi bliver stillet over for det traditionelle og uundgåelige spørgsmål om vore studiers relevans.

En fremtrædende oldtidshistoriker har sagt: "Hvis fortiden skal oplyse os og forblive relevant, kræver den tolkninger igen og igen, og de skal være oplyste, kritiske og alsidige. Det, og kun det, er hvad eksperter er til for." Vi må antages at være eller forventes at blive eksperter i oldtiden. Hvis vi skal leve op til dette krav over for den relevante kontrolinstans, nemlig den kulturelle offentlighed i Danmark i bred forstand, er det nødvendigt at vi forstår at diskutere og problematisere vores fag meget mere end vi som kollektiv betragtet gør det nu.

Ovenstående blev holdt som oplæg ved O&M's fælles-uge d. 7/XI/84.

Litteratur:

- M.I. Finley: *The Crisis in the Classics*, 1: J.H. Plumb (ed.), *Crisis in the Humanities*, Penguin (1964), 11-23.
- "Progress" in *Historiography*, 1: *Daedalus* 106 (1977) no. 3, 125-42.
- *The Ancient Historian and His Sources*, 1: Tria Corda, *Scritti in onore di Arnaldo Momigliano*. Edizioni New Press, Como 1983, 201-13.
- E.J. Kenney: *New frameworks for old. The place of literature in the Cambridge classical course. An inaugural lecture*. Cambridge 1975.

Agora har modtaget flg. med ønske om optagelse:

FRIT FORUM FRIT FORUM FRIT FORUM FRIT FORUM

VÅGN OP SLØVTE SOCIALDEMOKRATISKE STUDERENDE.

Er du træt af forstenede munkemarxister samt nålesribede UG-iranga fra konservative studenter, bør du læse dette her.

Frit Forum foreningen af socialdemokratiske studerende ved de højere læreanstalter i Århus oplever i øjeblikket en markant medlemsfremgang. Dette skyldes et højt aktivitetsniveau på alle mulige områder. Dette aktivitetsniveau fortsætter i foråret, hvor der bl. a. foregår følgende:

- en 7-dages tur til Bruxelles og Strassburg for nærmere at studere EF-bureaukratiet.
 - en studiekreds om medierne afsluttende med en tre-dages tur til København, hvor vi skal se Aktuelt/Ekstra Bladet og muligvis et dagblad til, et af de nye lokal-TV (kanal 2 eller kanal plus evt. lokalradioen The Voice) samt Folketinget (herunder samtale med socialdemokratisk politiker, og evt. vil vi også forsøge at få fat i en repræsentant for regeringen).
 - offentlige møder med bl. a. Mogens Lykketoft, Birte Weiss og Robert Pedersen.
 - internt medlemsmøde med Svend Auken omkring Socialdemokratiets nye arbejdsprogram.
 - åbne bestyrelsesmøder med så forskellige emner som ED, bluesmusik samt Hjemmeværnet.
 - en eftermiddag hvor vi diskuterer uddannelsespolitik.
- Derudover er der det sædvanlige studenterpolitiske arbejde samt en række andre ting.

Synes du, at dette her lyder spændende, kan du skrive til Frit Forum på adressen Jens Baggesensvej 104 kld., 8200 Århus N., eller du kan kontakte udlærtegnede. Dernæst vil du med det samme få tilsendt nærmere oplysninger, medlemsudsendelser osv..

Mød venlig hilsen
Lars Norup Jacobsen/kunsthistorie
Telf.-nr.: (06) 162592

FRA DEN STORE VERDEN

v. redaktionen.

Kirsten Holm Nielsen, en af instituttets gamle entusiaster, der endnu ikke helt har glemt os, har sendt os et brev, hvor hun fortæller om dagligdagen på gymnasiet (hun har et årsvikariat i Nørre Sundby). Man er - dvs. ikke mindst Kirsten er - i gang med at etablere et skoleblad, og det trækker op til en ekskursion til Paris, hvor Kirsten har påtaget sig det antikke aspekt. Der holdes i år i Paris en stor udstilling om Paris' historie på Musée Carnavalet; og Kirsten anbefaler meget udstillingens katalog: LUTECE Paris de César a Clovis. Musée Carnavalet et Musée National des Thermes et de l'Hotel de Cluny, 3 mai 1984 - printemps 1985.

Mere specielt for Agora arbejder Kirsten på at skaffe mulighederne til veje for, at vi kan bruge et kendt tidsskrifts mindre kendte tegneserie af en af de fleste af os meget bekendt tegner.

Kirsten er også kendt som en stor ven af det svenske institut i Athen's "gästhem" i Kavalla i det nordlige Grækenland, øst for Thessaloniki (halvvejs til Istanbul eller sådan noget); og gennem det bekendtskab - eller var det omvendt? - har hun også fået forbindelse med det samme svenske instituts støtteforening, "Föreningen svenska Atheninstitutets vänner", som udgiver et tidsskrift, Hellenika, som har sat sig sine spor, også på instituttet her. Som et udtryk for den begejstring har Kirsten bedt os offentliggøre de følgende tre reklamer for det svenske institut i Athen og dets støtteforening.

Sidst men ikke mindst beder hun os

HILSE ALLE

NY SKRIFTSERIE

utgiven av vänföreningarna för de svenska instituten
i Rom och Athen

Den nystartade skriftserien är avsedd för publicerandet av artiklar inom institutens intresseområde som inte kan beredas plats i föreningarnas tidskrifter, Romhorisont och Hellenika, och inte utgör forskningsresultat ägnade för institutens egna publikationer. Som första nummer i serien har utkommit:

Antiken – död eller levande

Ett symposium över detta ämne anordnades av Vänföreningarna i samarbete med Nationalmuseum i Stockholm januari 1983 och i samarbete med Klassiska Institutionen vid Lunds Universitet i Lund februari 1983. De flesta av föredragen återfinnes i boken:

- Carl-Gustaf André:* Kristendomen – ”antik” trots allt?
Birger Bergh: Kan vi skrota de klassiska språken?
Hans Furuhagen: Att levandegöra antik teater.
Tullia Linders: Nya trender i antikhistorieforskningen
Carl Nylander: Det stora arkivet
Eva Rystedt: Antikens fortlevnad i Sverige – en fråga om produktion. I
Stig Strömholm: Det europeiska rättstänkandets begynnelse: Ett levande arv från antiken
Emin Tengström: Antiken och framtidsdebatten
Örjan Wikander: Antikens fortlevnad i Sverige – en fråga om produktion. II
Gunilla Åkerström-Hougen: Byzanz' roll för antikens kvarlevnad

Det stora deltagandet och intresset för symposiet visade att kunskapen om antiken har en teoretisk och praktisk betydelse även i dagens samhälle: för vår forskning, undervisning, kultur och vårt samhällsliv. Boken utgör en tankeväckande läsning. Den kan erhållas genom insättande av kr 65:- på något av nedanstående postgiron:

Föreningen Svenska Rominstitutets Vänner postgiro 21 45 14-2, bankgiro 485-9013.
Föreningen Svenska Atheninstitutets Vänner postgiro 60 23 60-0, bankgiro 550-2372.
Märk talongen ”Antiken”.

FÖRENINGEN SVENSKA ATHENINSTITUTETS VÄNNER

Adress: Box 14124, 104 41 Stockholm
Telefon: (till sekreteraren) 08-63 21 02,
företrädesvis kl 08.00 – 09.00

Hellenika utges av Föreningen Svenska Atheninstitutets Vänner och trycks av Nacka Offset, Box 21, 131 06 Nacka. Redaktör och ansvarig utgivare är Vänföreningens sekreterare, Anders Sundberg, med adress enligt ovan. I redaktionen: Departementssekreterare Gösta Forsström, Skolgatan 23, 752 21 Uppsala.
Layout: Ingegerd Ekstam

MEDLEMSKAP

Årsbetalande medlem: kr 100:--.
Studerande medlem under 35 år: 40:--.
Familjearrangemang: en betalar 100:-- och övriga 40:-- per person under förutsättning att alla har samma adress.
Ständig medlem: kr 1.000:--.
Make/maka till ständig medlem: kr 400:--.
Ständig medlem som är juridisk person: kr 2.000:--.
Stödande medlem: minst kr 2.000:--.
Ny medlem som vinner inträde okt-dec: avgiften gäller även under det följande året.

Hellenika (4 nr/år) ingår i årsavgiften.
Föreningens postgirokonto: 60 23 60-0.
Föreningens bankgirokonto: 550-23 72.

ÄLDRE HÄFTEN AV HELLENIKA

finnes fortfarande i lager hos Vänföreningen. De kostar:
Nr 1-14 kr 15:--/st, 15-29 kr 10:--/st (häft. 1, 2, 3 och 10 säljes endast i kompletta serier 1-14 för kr 210:--).
Bilagan Bysantinsk Konst och Kultur nr 1, 2 och 3 kr 15:--/st. Sätt in beloppet på postgiro 60 23 60-0 och meddela vilka häften som önskas.

Atheninstitutets gästhem i Kavalla – en oas för Greklandsvänner

ATHEN-INSTITUTETS GÄSTHEM I KAVALLA

är avsett för vetenskapsmän, konstnärliga och litterära yrkesutövare för forskning, konstnärlig verksamhet, kurser, konferenser etc.

Intendent: Thomas Thomell
Adress: Souidikó spiti, Emilianóu 13, GR-654 03
KAVALLA, Grekland

Telefon: från Sverige: 00930/51-224 908 (gästväningar) 00930/51-223 352 (intendenten)

Antal rum: 10 sovrum med 1–3 bäddar (sammanlagt 15 bäddar), 2 badrum med toalett, 1 separat toalett, 2 kök, 2 stora sällskapsrum, altaner, stor trädgård

Hyra: 45 kr/dygn och person, 35 kr för medföljande familjemedlem, 15 kr för barn under 10 år. Inkl. sänglinne och handdukar: 15% rabatt vid vistelse som varar fyra veckor eller längre. Hyra betalas i förskott, minst fyra veckor (för grupper över 5 personer: minst 8 veckor) före ankomsten, till Atheninstitutets postgirokonto 2 16 24-2 (Stockholm), varvid vistelsetid och antalet personer anges på talongen.

Säsongs: 16 mars – 15 november: gästhemmet kan också på begäran upplåtas under tiden 16 december – 15 januari, företrädesvis för grupper

Minimitid för vistelse: i regel en vecka (måndag till måndag)

Ansökningstid: för högsäsong (15 juni – 15 augusti) före 15 februari; i övrigt kan ansökan sändas in när som helst under året.

Ansökan sänds i vanligt brev, med uppgift om vistelsens syfte, eller på blankett som kan rekvireras från fru Avenstrup, tel. 08-26 50 92, till

Svenska Institutet i Athen
Mitseon 9
GR-117 42 ATHEN
Grekland

Förfrågningar kan göras direkt till Athen-institutet (kontorstid 9–13, svensk tid 8–12, måndag–fredag), tel 00930/1-9232102 eller till följande:
Fru Ingeborg Avenstrup tel 08-26 50 92
Direktör Anders Sundberg tel 08-63 21 02 (helst kl 08.00–09.00).

Kommunikationer: Charterflyg finns till Thessaloniki, varifrån det är ungefär tre timmars bussresa (163 km) till Kavalla (även taxi till fördelaktigt pris). Från Athen till Kavalla inrikesflyg minst en gång dagligen; även buss (671 km, 11 tim) eller tåg (till Drama, därifrån buss 36 km).

Utflyktsmål: Arkeologiska platser såsom Thasos, Philippi, Amphipolis, Olynthos, Samothrake; Pangaionberget med guldgruvor, munkrepubliken Athos; Thessaloniki; byar med elddansfest i maj; badstränder.

BEMÆRKNING / OPFORDRING TIL EFTERTANKE

"Der var engang..." kunne passende starte en artikel i Agora – men jeg vil foretrække:

"I kender det godt...": Man sidder bøjet (tyngdet af flere timers hovedbrud og ergoterapeutiske yndlingsaversioner af biblioteksstole) over kommentarer, oversættelse og græsk tekst. Humøret er for nedadgående. Atter en henvisning i kommentaren til en datidig lærd personlighed, som man ikke har de ringeste data på – endsige kan ihukomme fra gymnasieskolens overskriftsagtige filosofigennemgang af førsokratikerne. Nå, der er hverken tid, lyst eller plads på pulten til at trække yderligere et albertumwissenschaftsleksikon ned fra bibliotekets bøjede stålrør. Man slår sig atter til tåls – det må vise sig.

I kender det godt... at undervisningens glidende rytme brydes for at få lagt en skitseagtig forståelse af en parentetisk nævnt filosofiskole – som man da vist forresten udmærket havde hørt om i forrige semester – nu man ser ham dér på tavlen, hvidt på grønt, med letforståelige kodeord til hans sikkert interessante videnskærlige overvejelser.

I kender det godt... at have et filosofisk emne på skemaet for fællesugen. Vi bliver præsenteret for emnet vha andre filosofiske skoler, som man (i fuldskab og med lyset slukket samt en kniv for struben godt vil indrømme) ikke kender helt nok til.

OK-studiets eksamensordning fordrer "kendskab til den græske filosofis historie, fra og med Førsokratikerne til og med de hellenistiske filosofiskoler, med særlig vægt på Platon og Aristoteles" – altså et krav om bredt kendskab til filosofi under kernekrav – men der stilles ikke tilsvarende undervisningstilbud på benene (ja, rygten siger dog at det tilfældigvis sker næste semester). Vi lærer i kursusform at forstå overleveringsproblematik, kildekritik, græske samfundsforhold og historie samt græske epos, men filosofiens særlige og logiske sprog og udvikling er helt op til studentens evner.

Det jeg vil hen til er at der må gives plads i instituttets
turnusordning mellem lærerne for et "grundkursus" i filosofi
fx hvert tredje semester. Og det uden at skærpe kravene i
eksamensbestemmelserne. Jeg finder det vigtigt at få ændret
praksis i semesterplanlægningen, så den imødegår undervisning-
ens hverdagsbehov og giver en mere flydende og ensartet udveks-
ling af viden undervisningslokalernes bemandede stole imellem.

Med håb om meningstilkendegivelser

Dorte Wille december 1984

Utile dulci et abstracto concretum.

Til eftertanke og morskab i fællesugen.

117: Altenburger Bauer mit Großem Bock

Musette, Muški, Musik

Frz. *musette* „Dudelsack, Freßsack der Pferde“ läßt sich über venez. *muso* „Esel“, alban. *mušk* „Maultier“ ebenfalls bis nach Kleinasien zurückverfolgen⁶. Nach Anakreon (fr.35 Bergk) erfanden die kleinasiatischen Myser, ein phrygischer Volksstamm, die Maultierzucht. Die Phryger wurden von ihren östlichen Nachbarn *Muški* genannt, sie hatten also ebenfalls einen Esel- bzw. Maultiernamen. Die *Muški* werden bereits in einer Inschrift des Tiglat-Pileser I. (ca. 1116–1078) erwähnt⁷. Wie aus den Annalen des Sargon (721-705) hervorgeht, standen die *Muški* zu Sargons Zeit unter der Herrschaft eines Königs Mita. Hugo Winckler erkannte 1898, daß Mita von *Muški* der phrygische König Midas war⁸.

König Midas hatte Eselsohren, d. h. er trug die Eselskappe der Eselmänner. Für die Phryger, die ihren Reichtum nicht zuletzt der Maultierzucht verdankten, war der Eselzuchthengst ein so wichtiges Tier, daß ihr König die Kennzeichen des Esels trug. Den Griechen, die von den Phrygern die Maultierzucht übernahmen, mochte es so scheinen, als wenn die Phryger die Maultierzucht erfanden. Sie wird aber schon früher und weiter östlich begonnen haben, zunächst wohl auch nicht mit der Kreuzung von Esel und Pferd, sondern von Esel und Halbesel (139).

Von den Phrygern oder *Muški* übernahmen die Griechen aber nicht nur die Maultierzucht, sondern auch die wesentlichen Teile ihrer Musik. Nach Plutarch war Olympos, der Sohn und Schüler des eselsgestaltigen Marsyas, *der Begründer der griechischen Musik*¹. Die östliche Herkunft der griechischen Musik drückt sich uns heute noch in den phrygischen, lydischen, mixolydischen und ionischen Skalen aus, die nach den kleinasiatischen Stämmen benannt sind. Die Skalen, die das Melos bestimmten, wurden von den Griechen nach eben den Stämmen benannt, für die sie charakteristisch waren. Mit hoher Wahrscheinlichkeit bezeichneten die Griechen dann aber auch die Musik, die für die *Muški* charakteristisch war, nach diesem Volksstamm. Gr. *μουσική* hängt also höchstwahrscheinlich mit dem phrygischen Stammesnamen *Muški* und mit *mušk* „Maultier“ zusammen und ist damit ebenfalls ein Schlauch-Esel-Wort (V)¹. Die bisherigen Erklärungsversuche der Etymologie von *Musik* ergänzen gr. *μουσική* zu *μουσική τέχνη* „mussische Kunstfertigkeit“ und konzentrieren sich dann auf die Etymologie von *Muse*, was aber zu keinen überzeugenden Resultaten führte. In der verworrenen Frage der Etymologie des Namens *Μούσα*² ist man über bloße Vermutungen noch nicht hinausgekommen³.

Også filologien har sin humoristiske litteratur. Intet er mere morsomt end at læse absurde teorier og hypoteser, fremlagt i fuld alvor af filologer og lærde mænd. Af den slags er de her reproducerede sider. Jeg genoptrykker dem her i Agora først og fremmest, for at vi skal more os. Morskab bliver ikke mindre, når man får at vide, i hvilke højtidelige akademiske kredse forfatterne bevæger sig, og at der står akademier og forskningsråd med penge og udstyr bag denne forskning og disse offentliggørelser.

Men jeg har også et andet mål. Mon ikke jeg kan overbevise Anders og Finn om, at der ikke eksisterer metodisk diskussion uden en konkret basis og at løsningen af det mest elementære filologiske problem altid indebærer en metodisk tilgang?

Den første tekst er hentet fra et 2-bindsværk af C. Vogel, Onos Lyrai, Bonner Verlag für systematische Musikwissenschaft 1978.

Bogen starter fra det græske ordsprog som er angivet i titelen, og fradet motiv, som ofte findes i babylonisk og anden orientalsk kunst; et æsel med en kithar mellem benene, og vil bevise, at æsel, anvendelse af æsel og muldyr, nomadisme og musik, alt det og meget andet, kommer fra orienten og er fænomener, som er beslægtede med hinanden. Her har vi så side 338-40 i I. bind.

Ingen kan være i tvivl om, at disse sider er latterlige og absurde. Men problemer og vanskeligheder melder sig straks, så snart vi ønsker at definere, hvori absurditeten består.

Består absurditeten i de konkrete fejl, vi kan finde på disse sider? Hvor mange er så de forkerte data i dem? Er der fejlagtige slutninger fra rigtige kendsgerninger? Består absurditeten i mangelen på sund fornuft? Således forstået, at absurditeten ville være mindre eller helt forsvinde, hvis kapitlet rummede færre vovelige etymologier og var mere forsigtigt i sine konklusioner? Består absurditeten i amatørismen? Men for det første er forfatteren professor og bogen er udgivet i "Schriftenreihe zu Grundfragen der Musik" og med støtte fra det tyske Forskningsråd. For det andet: Hvordan kan man tale om amatørisme i et område som dette, der per definition går på tværs af flere kompetenceområder? Skal vi opgive at beskæftige os med nogle problemer, kun fordi de er tværfaglige? Og er vi ikke også "amatører" på dette område, vi som dog finder disse sider absurde?

Består absurditeten i mangelen på metode? Metoden forstået som en række forbud: man skal ikke sammenligne ord fra forskellige sprog, kun fordi de ligner hinanden; man skal ikke aflede et folks navn fra en myte: Roma fra Romulus osv. Metoden som noget der kun siger nej til og aldrig inspirerer positivt.

Eller består absurditeten i en forkert metode, som får en til at tro, at en forsker er en slags politimand der skal afsløre forbrydelser og forbryderen. Altså en forkert problematik, der inspirerer til falske forskningsmål og skjuler de virkelige og nærliggende problemer?

Aristoteles og Ptolemaios – fup eller fakta?

Af M. Postnikov

Professor i matematik og fysik, Leninpristager

Professor Postnikov er leder af en gruppe matematikere i Leningrad, som har sat sig for at kontrollere en hypotese, der blev fremsat i 1920'erne af den russiske filosof N. Morosov. Hypotesen går ud på, at antikkens historie er én stor mystifikation, frembragt under renæssancen.

Hagen ved samtlige klassiske skrifter, vi kender, er, at deres oprindelse i realiteten fortøner sig i det uvisse. Ingen har kunnet spore originalen eller dens afskrifter i lige linje fra antikken og frem til optrykket i bogform. Ydermere er vi som regel kun i besiddelse af de allerseneeste afskrifter, som i bedste fald dateres til 9.-10. århundrede, og hvis forhistorie er aldeles ukendt.

For eksempel blev et håndskrift af Tacitus (ca. år 100) overbragt den italienske humanist Poggio omkring år 1425 af en ukendt munk fra et ukendt kloster et ukendt sted i Nordtyskland; Poggio afslørede aldrig munkens navn eller klosterets beliggenhed. Ciceros taler var kun kendt i uddrag indtil 1420, da Milanoprofessoren Bariccia fandt dem fuldt intakte i den lille by Lodi. Han lod foretage en afskrift, men herefter forsvandt Lodi-originalen sporløst.

På samme måde forholder det sig med de græske klassikere. Platon var så at sige ukendt frem til 1482, da den italienske humanist Ficino lod offentliggøre en latinsk oversættelse af hans dialoger. Ficino viste imidlertid aldrig den græske original til nogen, og den er ikke blevet fundet efter hans død.

Omstændighederne ved fundet af de forskellige klassiske skrifter er fremdeles uvisse. Enkelthederne omkring afsløringen af Aristoteles' »Politik« i 1891 er således stadig en dyb hemmelighed.

Der bør imidlertid forefindes

en ubrudt »afskriftstradition« for hvert eneste antikt skrift.

Men hvem foretog denne afskrift? De gængse svar lyder, at det skete i klostrene. Svaret er vitterligt det eneste mulige, da arbejdet med at kopiere sådanne skrifter var så omfattende og tidskrævende, at kun en stabil, stærk organisation ville kunne påtage sig det.

Men samtidig er svaret yderst tvivlsomt.

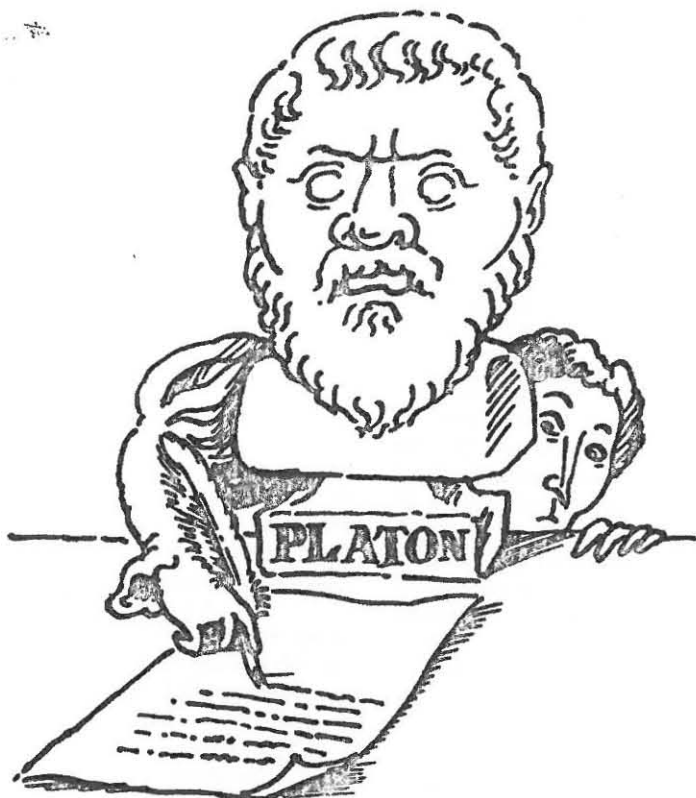
For det første fordi munkene i den tidlige middelalder (6.-9. århundrede) så godt som alle var analfabeter.

For det andet fordi datidens magthavere krævede og munkene selv følte, at de skulle koncentrere opmærksomheden om gudfrygtige værker. At munkene skulle have samlet på hedenske og gudløse tekster, virker temmelig usandsynligt. Da melder spørgsmålet sig, hvem der så afskrev (ikke én, men flere gange) Lucretius Carus ateistiske digterværk »Om tingenes natur« (omkring år 0)?

For det tredje fordi afskrivning af videnskabelige, f.eks. matematiske værker forudsætter, at man i det mindste forstår deres værdi og mener, at der er læsere til dem. Men hvem forstod, og hvem værdsatte en Euklid, en Archimedes, en Apollonius, i 8.-10. århundrede?

For det fjerde fordi middelalderens munke ikke havde kendskab til klassisk latin. Kan man forestille sig en munk, som uden at kende dette sprog udfører en pinlig nøjagtig afskrift af Cicero?

Alle disse overvejelser fører os til en række slutninger: 1) uden afskrift i antikken kunne

de nævnte værker ikke overleve til vor tid; 2) der var ingen til at foretage en sådan afskrift, som derfor ikke har eksisteret; 3) følgelig har det antikke skrift ikke kunnet overleve til vor tid.

Har det antikke skrift overhovedet kunnet eksistere? Til fremstillingen af et enkelt stykke pergament brugtes skindet af en ung kalv (i sig selv en kostbar sag), og dette skind skulle igennem en langvarig, omstændelig og kostbar forarbejdning. Pergament blev regnet for en værdigenstand og opretholdt denne status indtil papirets opfindelse umiddelbart før renæssancen.

For at nedprente et litterært værk måtte den pågældende besidde ret høj skrivekultur, uddannelse og erfaring, hvilket under alle omstændigheder krævede rigelige mængder af det tilgængelige skrivemateriale. Og vedkommende måtte selvsagt kunne læse og skrive. Men dertil forlangtes vedvarende og mangeårig træning, hvilket var uladsiggørligt på det dyre pergament eller på papyrus, som kun var en smule billigere.

Den lidet skrivekyndige forfatter, der møjsommeligt og langsomt tegnede hvert et bogstav og som måtte gætte sig til stavningen af næsten hvert et ord, kunne kun klare at skrive en meget kort tekst ad gangen. Manglen på skrivematerialer betød, at han ikke havde tilfredsstillende muligheder for at bringe overensstemmelse mellem teksterne efter afskrift. Det, han kunne gøre efter at have samlet (eller selv komponeret) et par fortællinger, var kun at skrive dem af efter hinanden næsten uden ændringer og med brug af de simpleste overgange af typen »pludselig«, »og derefter« o.lign. De virkelig gamle skrifter (biblen, det indiske epos og middelalderens ridderroman) har netop en sådan struktur, og egentlig var det først i 19. århundrede, at forfatterne lærte sig at forbinde de enkelte episoder mere raffineret og varieret.

Et særkende ved middelal-

derlitteraturen var dens anonymitet; forfatterne mente det ikke nødvendigt at sætte navn på. Så da de tidlige humanister (14. århundrede) med Francesco Petrarca i spidsen drog ud for at finde »af rotter itugnavne pergamenter«, modstod de ikke fristelsen til på eget initiativ at tilskrive dem navne fra antikkens tid. Det førte videre til middelalderens skik med at tilskrive egne værker berømte klassiske navne. Således er en god del af middelalderens gudelege skrifter, f.eks. den ortodokse kirkes liturgi, af forfatterne blevet tilskrevet patriarken af Konstantinobel Johannes Chrysostomos (ca. år 400), og Petrarca selv havde en forkærlighed for at skrive breve, biografier o.lign. »fra antikkens store navne«.

Efterhånden som humanisternes bevægelse greb om sig, og efterspørgslen på klassiske håndskrifter steg, begyndte der at komme mere ondartede forfalskninger. Fra lærde i 15.-16. århundrede har vi adskillige breve, hvori de harcelerer over samvittighedsløse forfalskere, der forsøgte at »prakke dem nogle elendige plagiater på«. Men de lærde humanister holdt sig nu heller ikke tilbage. Den tyske Proloutius forfattede således egenhændigt en syvende bog til Fasti, Ovids mytologiske kalender (i seks bøger, fra januar til juni) for at gå af med sejren i en lærd strid. En spansk munk ved navn Jiguer opfandt den ikke-eksisterende romerske historiker Dexter, i hvis navn han forfattede et digert værk, der kunne udfylde et irriterende hul i kristendommens historie i Spanien. Den berømte humanist Sigonius forfattede og offentliggjorde en række »nye, hidtil ukendte« brudstykker fra Ciceros hånd. Disse forfalskninger er fastslåede kendsgerninger.

Hvis forfalskerne ikke selv gæet til bekendelse, kan det være uhyre vanskeligt at afsløre et dygtigt udført falskneri, og som regel er det også kun sket ved en ren tilfældighed. Derfor

må det tages for givet, at en række af de mere ondartede forfalskninger stadig er uopdagede. Men af og til lykkes det at afsløre dem ad videnskabelig vej. For eksempel kunne franskmændene Ochart og englænderen Ross i sidste århundrede fastslå — og de gjorde det grundigt og detaljeret — at Tacitus' skrifter var en blændende forfalskning udført af Poggio, som netop på tidspunktet for »opdagelsen« af Tacitus havde desperat brug for penge.

Herodots tekst er et virvar af fejl, hvoraf mange afslører dens middelalderlige oprindelse. På samme måde kan det konstateres, at Platons dialoger og Ciceros taler formentlig også er falsknerier.

En ikke uvæsentlig årsag til sådanne forfalskninger var forfatterens ønske om at beskytte sig bag antikkens navne, især hvor der var tale om fritænker- eller antikirkelige skrifter (jvf. Lucretius Carus).

For Ptolemaios' vedkommende kan der påpeges sneesevis af astronomiske indicier, som relaterer hans værker til det 16. århundrede, hvor de første gang blev offentliggjort.

Lad os tage et eksempel. Stjernernes timeværdi forøges med 50,2 sekunder om året som følge af præcessionen; ved at tage forskellen på vor tids timeværdi og den timeværdi, Ptolemaios anfører i sit stjernekatalog »Almagest«, og dividere denne forskel med 50,2, kan vi fastslå tidspunktet for, hvornår de i kataloget anførte observationer er foretaget: resultatet er 16. århundrede. Dertil kommer, at den stjerne, som be fandt sig tættest ved Nordpolen på Ptolemaios' tid (2. århundrede) ikke som nu var Polarstjernen (Alfa Lille Bjørn), men en langt klarere stjerne i samme stjernebillede, nemlig Beta, mens stjernen Ahanar dengang overhovedet ikke var tilgængelig for observationer. Ikke desto mindre indleder Ptolemaios sit katalog med Polarstjernen og slutter med Ahanar! □

Den anden tekst, der er hentet fra "Fakta om Sovietunionen", er lige så latterlig og absurd. Man behøver ikke at sige, at absurditeten ikke har noget at gøre med marxisme-leninisme eller med dogmatismen i Sovietunionen. Den har måske noget at gøre med den forbavsende tunghørighed, som endog store matematikere viser over for historiske problemer. Men dette er kun en del af morskaben. Her kan vi more os på forskellige planer: på oversætteren, som har misforstået navne og begreber i den oprindelige russiske tekst, på M. Postnikov, der har misforstået sine filologiske kilder og på den af ham ledede gruppe matematikere, der tror sig i besiddelse af en sikker metode som filologerne ikke skulle have. Men hvis vi går til det latterlige i artikelens kerne, så kan vi igen stille os spørgsmålet: hvorfor ler vi? Man kunne svare ved at gennemgå filologiens historie fra det 17. til midten af det 19. årh., fordi de hypoteser, som fremsættes af Morosov-Postnikov, faktisk er gamle kendinger. Man kaldte denne skeptiske holdning mod historien og den antikke historie i særdeleshed for "historisk Pyrrhonisme". Den beherskede den europæiske lærde verden i det 17. og 18. årh., midt i afsløringer af antikke og moderne forfalskninger og midt i kritikken af overtroisk traditionalisme i religionen og politikken (se f.eks. A. Momigliano, "Ancient History and the Antiquarians", Primo Contributo s. 79ff.). Der var altså substans og solid tanke bag den historiske pyrrhonisme. Men, som sædvanlig, skortede det ikke på overfladiske opportuniste og endog på falske kritikere: Jesuiten Jean Hardouin påstod i 1686-93, at hele den latinske litteratur var forfalsket i det 13. årh. med undtagelse af Vergils Georgica, af Horats Satire og Epistler, af Plinius' Naturalis Historia og (måske) nogle mindre berømte taler af Cicero. Men diskussionen om historiens værdi og troværdighed og om kritikens ret behersker hele litteraturen fra den tid og på en meget indviklet måde. Swift gik før (1697-1704) til angreb mod kritikeren R. Bentley, der havde bevist forfalskningen af Phalaris' breve, senere (1726) lod Gulliver afsløre de antikke historikers løgn. Problemet om, hvordan og hvorfor den antikke litteratur var forsvunden er endnu ældre: allerede Poggio Bracciolini hørte, da han rejste forbi et kloster, de klassiske forfattere skrig og bede om at blive befriet fra de

fængsler, i hvilke de obskurantistiske munke holdt dem indespærret. - Fra anmeldelser ser jeg, at U. Eco ironisk har benyttet dette motiv i romanen "Rosens navn": 2. bog i Aristoteles' Poetik (om komedie, det er pointen!) er blevet fjernet af munkene. Men indtil en metodisk tekstkritiks opståen i midten af forrige årh., har der været mange der forestillede sig, at korruptererne i håndskrifterne ikke skyldtes afskrivning, men mere eller mindre bevidste fejl. Myten om Herodots onsdkabsfulde løgn stammer sandsynligvis fra hans samtidige ikke-attiske lokalhistorikere!

Det vil derfor være muligt som modbevis mod de her fremførte argumenter at henvise til vort fags historie og se ad hvilken vej det lykkedes klassiske filologer at overvinde de virkelige problemer, som lå bag den historiske Pyrrhonisme, og at skelne mellem virkelige og falske problemer. (Udover den ovenfor nævnte artikel, se af samme forfatter: Perizonius, Niebuhr and The Character of Early Roman Tradition, Secondo Contributo s. 69ff.). Absurd er prof. Postnikov bl.a. fordi han er naiv og ikke kender forhistorien til sit emne.

Men vi skulle også gerne være i stand til at give et direkte svar, der ikke går den lange vej forbi forskningshistorien eller forbi en detaljeret gendrivelse af alle de enkelte mistænkte tilfælde; et svar, vel at mærke, der skal kunne tilfredsstille matematikeren M. Postnikov og hans arbejdsgruppe.

Svaret kunne f.eks. være det generelle princip, at kritiske slutninger per definition ikke kan generaliseres. (Matematikken generaliserer også kun et udsagn til de størrelser i hvis definition dette udsagn er indeholdt). Det vil sige, at beviset at tusinde værker og værksdele er ægte, ikke udelukker, at der er værker, som er uægte og forfalskede, og at der er oplysninger, som er utroværdige. Og omvendt: beviset at flere værker er forfalskede eller at legender, ideologier, censur og smiger overalt farver historisk overlevering ikke udelukker, at et andet værk er ægte og at en oplysning er sand. Men der er måske andre og bedre overbevisende svar, som man kunne give.

Jeg vil nu ikke påstå, at vi skal svare hver gang. Ellers ville vor morskab forsvinde. Men et svar skal vi altid have parat, til vort interne brug og til de udenforstående. Ellers vil der ske os det samme, som sker for den rige og nærige mand hos Horats, at han kun kan more sig og le i sit mørke soveværelse, når han ser på sine skatte, som de andre ikke får lov til at se: *populus me sibilat, at mihi plaudo ipse domi, simulac nummos contemplor in arca*. Men også i vort tilfælde vil folket fortsætte med at pifte.